

Brüsszel, 2016.3.2.
COM(2016) 106 final

2016/0059 (CNS)

Javaslat

A TANÁCS RENDELETE

a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

1.1. Általános háttér

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 67. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Unió a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget alkot, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat és a tagállamok eltérő jogrendszereit. E cikk (4) bekezdése előírja, hogy az Unió – különösen a polgári ügyekben hozott bírósági és bíróságon kívüli határozatok kölcsönös elismerésének elvével – megkönnyíti az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést. A Szerződés 81. cikke kimondottan olyan intézkedéseket említ, amelyek biztosítani kívánják „a bírósági és bíróságon kívüli határozatok tagállamok közötti kölcsönös elismerését és végrehajtását”, valamint „a tagállamokban alkalmazandó kollíziós, illetve joghatóságra vonatkozó szabályok összeegyeztethetőségét”. Ez alapján már számos jogi aktust fogadtak el, különösen a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendeletet, de ezek hatálya nem terjed ki a házassági vagyoni jogi rendszerekre.

Már az 1998-as bécsi cselekvési terv prioritásai között is szerepelt egy házassági vagyoni jogi rendszerekre vonatkozó közösségi jogi aktus elfogadása. A polgári jog terén a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok kölcsönös elismeréséről szóló, a Tanács által 2000. november 30-án elfogadott program¹ már előirányozta egy, a „házassági vagyoni jogi rendszerek és a nem házastársak különválásának vagyoni következményei” területén a joghatóságot, valamint a határozatok elismerését és végrehajtását szabályozó jogi aktus elfogadását. Az Európai Tanács 2004. november 4–5-i ülésén elfogadott hágai program², amely elsődleges prioritásként határozta meg a kölcsönös elismerési program végrehajtását, felkérte a Bizottságot, hogy terjesszen elő egy zöld könyvet a „házassági vagyoni jogi rendszerekre vonatkozó kollíziós szabályokról, különös tekintettel a joghatóságra és a kölcsönös elismerésre”, valamint hangsúlyozta, hogy 2011-ig e téren jogi aktust kell elfogadni.

Az Európai Tanács által 2009. december 11-én elfogadott stockholmi program ugyancsak megemlíti, hogy a kölcsönös elismerést a házassági vagyoni jogi rendszerekre és a nem házastársak különválásának vagyoni következményeire is ki kell terjeszteni.

A „2010. évi jelentés az uniós polgárságról – Az uniós polgárok jogainak érvényesítése előtt álló akadályok felszámolása” című, 2010. október 27-én elfogadott dokumentumban³ a Bizottság a nemzetközi párok tulajdonjogait övező bizonytalanságot jelölt meg azon akadályok egyikeként, amelyekkel az uniós polgárok szembesülnek, amikor mindennapi életük során élni kívánnak az EU által a nemzeti határokon túl biztosított jogaikkal. Ezért a Bizottság a fenti jelentésben bejelentette, hogy ennek orvoslása céljából 2011-ben jogi aktus tervezetének benyújtásával könnyíti meg a nemzetközi párok (akár házasságok, akár bejegyzett élettársak) számára a tájékozódást arról, hogy tulajdonjogaik elbírálása ügyében mely bíróságok rendelkeznek joghatósággal, és azokra melyik jog alkalmazandó.

¹ HL L 12., 2001.1.15., 1. o.

² HL L 53., 2005.3.3., 1. o.

³ COM(2010) 603.

2011. március 16-án a Bizottság a következő javaslatokat fogadta el⁴: a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló tanácsi rendelet⁵, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni vonatkozásait érintő ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló tanácsi rendelet⁶.

A javasolt tanácsi rendelet jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés 81. cikkének (3) bekezdése volt. A javaslatok a polgári ügyekben folytatott, a „családjogi vonatkozásokra” kiterjedő igazságügyi együttműködésre vonatkoztak. Az említett jogalapnak megfelelően a Tanács egyhangúlag állapítja meg az intézkedéseket, az Európai Parlamenttel való konzultációt követően. Az Európai Parlament 2013. szeptember 10-én nyilvánított véleményét⁷.

A Bizottság javaslatait 2014 végéig vitatták a Tanács polgári jogi munkacsoportjában (házassági vagyoni rendszerek és a bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni vonatkozásai). 2014 decemberében a Tanács úgy döntött, hogy gondolkodási időt biztosít azoknak a tagállamoknak, amelyek továbbra is nehézségekkel küzdenek; ez az időszak azonban nem haladhatja meg az egy évet. 2015. december 3-i ülésén a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy nem lehet egyhangúságot elérni a házassági vagyoni rendszerekről és a bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni vonatkozásairól szóló rendeletjavaslatok elfogadása tekintetében, és ennélfogva az e területen folytatott együttműködés célkitűzései ésszerű időn belül nem érhetők el az Unió egész területén. A Tanács azt is megállapította, hogy több tagállam jelezte, kész méltányos megfontolás tárgyává tenni a megerősített együttműködés lehetőségét az említett javaslatok által szabályozott területeken.

2015 decemberétől 2016 februárjáig 17 tagállam⁸ kérést intézett a Bizottsághoz, melyben jelezték, hogy megerősített együttműködést kívánnak létrehozni egymás között a nemzetközi párok vagyoni rendszereinek területén, és konkrétan a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása tekintetében, továbbá a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni vonatkozásait érintő ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása tekintetében, és felkérték a Bizottságot, hogy e célból nyújtsa be javaslatát a Tanácsnak.

A nemzetközi párok vagyoni rendszerei tekintetében joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása terén való megerősített együttműködés engedélyezéséről szóló tanácsi határozatra irányuló javaslat, amely a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekre és a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni vonatkozásaira is kiterjed; ez a tanácsi javaslat a házassági vagyoni rendszerekre a párhuzamos javaslat pedig a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni vonatkozásaira vonatkozik; mindkét javaslatot – amelyek a megerősített

⁴ COM(2011) 126.

⁵ COM(2011) 127.

⁶ A szerződésekhez csatolt, Dánia helyzetéről szóló jegyzőkönyv 1. és 2. cikke értelmében Dánia nem vett részt a javasolt rendelet elfogadásában, az rá nézve nem volt kötelező és nem volt alkalmazandó. A Szerződésekhez csatolt, az Egyesült Királyság és Írország helyzetéről szóló jegyzőkönyv 1. és 2. cikke értelmében Írország és az Egyesült Királyság nem jelentette be azt, hogy részt kíván venni a javasolt rendelet elfogadásában és alkalmazásában.

⁷ A7-0253/2013.

⁸ Svédország, Belgium, Görögország, Horvátország, Szlovénia, Spanyolország, Franciaország, Portugália, Olaszország, Málta, Luxemburg, Németország, a Cseh Köztársaság, Hollandia, Ausztria, Bulgária és Finnország.

együttműködést hajtják végre – Bizottság fogadta el a 17 tagállam (a továbbiakban: a részt vevő tagállamok) részéről hozzá intézett kérésre válaszként. A tanácsi határozatra irányuló javaslat részletes elemzést tartalmaz a nemzetközi párok vagyoni rendszerei tekintetében joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása terén, a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekre és a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni vonatkozásaira is kiterjedő megerősített együttműködés bevezetésének célravezetősége, és az irányadó jogi feltételek tekintetében.

1.2. A javaslat okai és céljai

Egy belső határok nélküli térségben a személyek növekvő mobilitása azzal a következménnyel jár, hogy jelentősen emelkedik a különböző tagállami állampolgárságú személyek alkotta párok száma, akik a saját országuktól eltérő országban élnek vagy több tagállamban szereznek vagyont. Az ASSER-UCL Konzorcium által 2003-ban készített tanulmány⁹ feltárta az Unión belül élő nemzetközi párok jelenségének fontosságát, valamint azon gyakorlati és jogi nehézségeket, amelyekkel e párok szembesülnek vagyoniuk mindennapi kezelése, illetve azoknak a pár különválásából vagy az egyik fél halálából fakadó megosztása során. E nehézségeket gyakran az okozza, hogy a házasságok vagyoni jogi hatásait szabályozó, alkalmazandó szabályok az anyagi jog és a nemzetközi magánjog terén egyaránt jelentősen eltérőek.

A házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat, valamint ezen együttélési formák különböző jogi következményei miatt a Bizottság két különálló rendeletjavaslatot terjeszt elő: egyiket a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, másikat a bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni hatásaival kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról. Ez a két javaslat a nemzetközi párok vagyoni rendszerei tekintetében a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása terén létrehozott, a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekre és a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni vonatkozásaira is kiterjedő megerősített együttműködés végrehajtási intézkedése.

E tervezet fő célja, hogy egy olyan egyértelmű jogi keretet hozzon létre az Európai Unióban, amely magában foglalja a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározását és a házassági vagyoni rendszerekre alkalmazandó jogot, valamint megkönnyíti az ilyen ügyekben hozott határozatok és jogi aktusok tagállamok közötti mozgását.

2. A KONZULTÁCIÓK EREDMÉNYE – HATÁSVIZSGÁLAT

A Bizottság 2011. évi javaslatának kidolgozását a tagállamok, a többi uniós intézmény és a közvélemény körében folytatott széles körű konzultáció előzte meg. A 2003-ban készített tanulmány után a Bizottság 2006. július 17-én „A házassági vagyoni rendszerekre vonatkozó kollíziós szabályokról, különös tekintettel a joghatóságra és a kölcsönös elismerésre” címmel zöld könyvet¹⁰ tett közzé, és széles körű konzultációt kezdeményezett e területen. A Bizottság a javaslat előkészítése céljából létrehozta az Európai Unióban a házasságnak és az együttélés egyéb formáinak vagyoni jogi kihatásaival, valamint az öröklésekkel és a végrendeletekkel foglalkozó

⁹ ASSER-UCL Konzorcium: *Study in comparative law on the rules governing conflicts of jurisdiction and laws on matrimonial property regimes and the implementation for property issues of the separation of unmarried couples in the Member States* (Tanulmány a házassági vagyoni jogról és a nem házaspárok vagyoni viszonyairól a nemzetközi magánjogban és az Unió tagállamainak nemzeti jogában).

¹⁰ Lásd: http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm
COM(2006) 400.

szakértői csoportot („PRM/III”). A szakértői csoportot a különböző európai jogi kultúrákat képviselő különböző érintett hivatások soraiból kikerült szakértők alkották, és 2008 és 2010 között ötször ülésezett. A Bizottság 2009. szeptember 28-án nyilvános meghallgatást is tartott mintegy száz résztvevő bevonásával. A véleménycsere megerősítette, hogy az Uniónak e téren egy olyan jogi aktusra van szüksége, amely kiterjed főként a joghatóságra, az alkalmazandó jogra, valamint a határozatok elismerésére és végrehajtására. 2010. március 23-án az előkészítés alatt álló javaslat főbb tartalmának megvitatására hívták össze a nemzeti szakértőket. Végül pedig a Bizottság közös hatásvizsgálatot készített a házassági vagyoni rendszerekről szóló rendeletről, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni hatásairól szóló rendeletről irányuló tervezetről.

A házassági vagyoni rendszerekről, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni hatásairól szóló két új javaslat hasonló megoldásokat tartalmaz, mint a 2011-es javaslatok, figyelembe véve a Tanácsban és az Európai Parlamentben 2015 végéig folytatott vitákat.

3. A JAVASLAT JOGI ELEMEI

3.1. Jogonalap

E javaslat jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés 81. cikkének (3) bekezdése, amely kimondja, hogy a több államra kiterjedő vonatkozású családjogi kérdésekre vonatkozó intézkedéseket a Tanács egyhangúlag állapítja meg, az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően.

A házassági vagyoni rendszerek kérdése az érintett egyének közötti családi kapcsolat meglététől függ. A házassági vagyoni rendszer szorosan kapcsolódik a házasság tényéhez – még ha a házastársak közötti, illetve a házastársak és harmadik személyek közötti vagyoni viszonyokat érinti is –, így a családjog részének tekintendő. A házassági vagyoni rendszert maga a házasság hozza létre, ezért a házasság (a házasság felbontását, illetve a pár különválását vagy az egyik házastárs halálát követő) felbomlásával a vagyoni rendszer is megszűnik.

E javaslatnak az a célja, hogy megállapítsa a házassági vagyoni rendszerekre alkalmazandó nemzetközi magánjog teljes körű szabályrendszerét. A javaslat tehát a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekre vonatkozó joghatóságot, alkalmazandó jogot, valamint az e területen hozott határozatok elismerését és végrehajtását szabályozza. A javaslatban szereplő szabályok csak a transznacionális jellegű helyzetekben alkalmazandók. Így tehát teljesül a Szerződés 81. cikkének (3) bekezdése szerinti „több államra kiterjedő vonatkozás” követelménye. Ez a javaslat kizárólag a házasság vagyoni vonatkozásait érinti, és nem határozza meg a házasság intézményét, valamint a házasság másik tagállamban való elismerését sem írja elő.

3.2. A szubszidiaritás elve

A javaslat célkitűzései csak a házassági vagyoni rendszerekre vonatkozó közös szabályok elfogadása formájában valósíthatók meg. E szabályoknak minden részt vevő tagállamban azonosnak kell lenniük ahhoz, hogy jogbiztonságot és kiszámíthatóságot biztosíthassunk a polgárok számára. A tagállamok egyoldalú fellépése következképp ellentétes volna ezzel a célkitűzéssel. A Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferenciának van két ilyen tárgyú nemzetközi egyezménye: a házasságnak a házastársak személyes viszonyát illető jogaira és kötelezettségeire, valamint a házastársak vagyonára gyakorolt hatásával kapcsolatos kollíziós szabályokról szóló, 1905. július 17-i egyezmény, valamint a házassági vagyoni rendszerekre alkalmazandó jogról szóló, 1978. március 14-i egyezmény, de azokat csak három tagállam erősítette meg, és az e rendelettervezetben említett problémáknak – a hatásvizsgálat és a közmeghallgatások révén feltárt

– nagyságrendjét tekintve nem biztosították a várt megoldást. Az uniós polgárok által tapasztalt probléma jellegére és nagyságrendjére figyelemmel a javaslat célkitűzései kizárólag uniós szinten érhetők el.

3.3. Az arányosság elve

A javaslat megfelel az arányosság elvének, mivel szigorúan a célkitűzések eléréséhez szükséges mértékre korlátozódik. A javaslat nem hangolja össze a tagállamok házassági vagyoni rendszerre vonatkozó anyagi jogát, és nem érinti a tagállamok házassági vagyoni rendszereinek megszüntetéséből fakadó adóügyi kérdéseket sem. A javaslat várhatóan egyáltalán nem ró pénzügyi vagy igazgatási terhet a polgárokra, az érintett nemzeti hatóságokra pedig csak csekély többletterhet.

3.4. Az alapvető jogokra gyakorolt hatás

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának hatékony végrehajtására irányuló uniós stratégiának¹¹ megfelelően a Bizottság ellenőrizte, hogy a javaslat tiszteletben tartja-e a Chartában szereplő jogokat.

A javaslat nem érinti a Chartában előírt, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot (7. cikk), valamint a házasságkötéshez és a családalapításhoz való jogot (9. cikk) az e jogok gyakorlását szabályozó tagállami jogszabályok szerint.

A Charta 17. cikkében előírt tulajdonhoz való jogot megerősíti. A pár vagyonaára alkalmazandó jog kiszámíthatósága lehetővé teszi, hogy a házastársak hatékonyabban érvényesíthessék tulajdonhoz való jogukat.

A Bizottság azt is ellenőrizte, hogy a javaslat tiszteletben tartja a Charta nemzeti jog szerinti házasságkötéshez és a családalapításhoz való jogról szóló 9. cikkét, valamint a megkülönböztetés valamennyi formáját tiltó 21. cikkét.

Végül pedig, a javasolt rendelkezések megkönnyítik az igazságszolgáltatás igénybevételét a polgárok, különösen a házastársak számára. A javaslat elősegíti a Charta 47. cikkének végrehajtását, amely garantálja a hatékony jogorvoslatot és a tisztességes eljáráshoz való jogot. A javaslat objektív kritériumokat ír elő a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározására, amivel segít kiküszöbölni azt, hogy a legaktívabb fél gyorsan párhuzamos eljárásokat és jogorvoslatot vegyen igénybe.

3.5. A jogi aktus típusának megválasztása

A jogbiztonság és a kiszámíthatóság egyértelmű és egységes szabályokat követel, amelynek legmegfelelőbb formája a rendelet. A joghatóságra, az alkalmazandó jogra, valamint a határozatok mozgására vonatkozóan javasolt szabályok részletesek és pontosak, továbbá nem követelik meg a nemzeti jogba való átültetést. A jogbiztonság és a jogi kiszámíthatóság célkitűzését veszélyeztetné, ha a tagállamok mérlegelési jogkörrel rendelkezének a szabályok végrehajtását illetően.

¹¹ A Bizottság közleménye COM (2010) 573, 2010.10.19.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZAT, EGYSZERŰSÍTÉS, ÉS ÖSSZHANG AZ UNIÓ TÖBBI SZAKPOLITIKÁJÁVAL

4.1. Költségvetési hatások

A javaslatnak nem lesz hatása az Unió költségvetésére.

4.2. Egyszerűsítés

A joghatósági szabályok összehangolása jelentősen egyszerűsíteni fogja az eljárásokat, mivel közös kollíziós szabályok alapján lehetővé teszi a házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos ügyben eljáró, hatáskörrel rendelkező bíróság meghatározását. A házasság felbontása, a különválás, a házasság érvénytelenítésére vagy a házastársak egyikének halálát követő hagyatéki eljárás ügyében eljáró bíróságok joghatóságának – az Unió hatályos jogi aktusainak alkalmazásával – az e keresetekkel kapcsolatos házassági vagyoni rendszerekre történő kiterjesztése lehetővé teszi a polgárok számára, hogy helyzetük valamennyi vonatkozásával kapcsolatban ugyanazon bíróság járjon el.

A kollíziós szabályok harmonizálása azáltal egyszerűsíti majd jelentősen az eljárásokat, hogy a tagállamok meglévő nemzeti kollíziós szabályai helyébe lépő egységes szabályok alapján határozza meg az alkalmazandó jogot.

Végül pedig a bírósági határozatok elismerésével és végrehajtásával kapcsolatban javasolt szabályok megkönnyítik a polgárok mozgását a különböző tagállamok között.

4.3. A javaslat egyéb uniós politikákkal való összhangja

E javaslat része a fent említett, az uniós polgárságról szóló 2010. évi jelentésben bejelentett azon bizottsági kezdeményezésnek, hogy el kívánja hárítani azokat az akadályokat, amelyekkel az uniós polgárok szembesülnek, amikor mindennapi életük során élni kívánnak az EU által biztosított jogaikkal.

5. A CIKKEKRE VONATKOZÓ MEGJEGYZÉSEK

5.1. I. fejezet: Hatály és fogalommeghatározások

1. cikk

A „házassági vagyoni rendszer” fogalmát önállóan kell értelmezni, és annak egyidejűleg magában kell foglalni a házastársak vagyonának napi szintű kezelésével kapcsolatos vonatkozásokat, valamint a pár különválásából vagy az egyik házastárs halálából fakadóan a vagyoni rendszerük megszüntetésével kapcsolatos vonatkozásokat.

Mivel a jövőbeni jogi aktus által érintett területek meghatározásáról van szó, tanácsosnak tűnik kimerítő listát összeállítani a rendeletből kizárt tárgykörökről. Így tehát az Unió meglévő rendeletei által már tárgyalt tárgykörökre, mint például a házastársak közötti tartási kötelezettségekre¹², valamint az öröklési jogból eredő kérdésekre¹³ nem terjed ki e rendelet hatálya.

A rendelet nem érinti a házasság nemzeti jog szerinti fennállását, illetve érvényességét, vagy az egyik tagállamban kötött házasságnak egy másik tagállamban történő elismerését. Szintén nem

¹² A 4/2009/EK rendelet (HL L 7., 2009.1.10., 1. o.) rendelkezései szerint.

¹³ A 650/2012/EK rendelet (HL L 201., 2012.7.27., 107. o.) rendelkezései szerint.

érinti aszociális biztonsággal kapcsolatos ügyeket vagy a nyugdíjjogosultságokat a házasság felbontása esetén.

A rendelet nem vonatkozik a vagyontárgyra vonatkozó dologi jogok jellegére, a vagyon és a jogok besorolására, valamint az ilyen jogok jogosultját megillető előjogok meghatározására.

Az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzési kötelezettségek, illetve a bejegyzéshez vagy annak elmulasztásához fűződő joghatások sem tartoznak a rendelet hatálya alá.

3. cikk

A koherencia érdekében, valamint értelmezésük és egységes alkalmazásuk megkönnyítése érdekében az e rendeletben használt egyes fogalom meghatározások megegyeznek az Unió egyéb hatályos jogi aktusaiban szereplő fogalom meghatározásokkal.

A „bírság” javasolt fogalma magában foglalja azokat a hatóságokat vagy jogi szakmákat (például a közjegyzőket), amelyek igazságszolgáltatási feladatokat látnak el vagy bírósági felhatalmazás alapján járnak el, így határozataik a bírósági határozatokkal esnek egy tekintet alá a meghozataluk helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban való elismerésüket és végrehajtásukat illetően.

5.2. II. fejezet: Joghatóság

A házassági vagyoni jogi rendszerekkel kapcsolatos bírósági eljárások gyakran e vagyoni jogi rendszereknek az életközösség befejeződéséből, a házastársak egyikének halálából vagy a házasság felbontásából, a házastársak különválásából vagy a házasság érvénytelenítéséből fakadó megszüntetésével állnak kapcsolatban.

E rendeletnek főként az a célja, hogy lehetővé tegye a polgárok számára, hogy egyazon tagállam bíróságai járjanak el az ügyeikhez kapcsolódó összefüggő eljárásokban. Ennek érdekében a rendelet arra törekszik, hogy a házasságok vagyoni jogi vonatkozásainak ügyével megkeresett bíróságok joghatóságának meghatározására vonatkozó szabályokat összehangolja az egyéb uniós jogi aktusokba foglalt, hatályos szabályokkal, és különösen arra irányul, hogy a házassági vagyoni jogi rendszerrel kapcsolatos joghatóságot abba a tagállamba összpontosítsa, amelynek a bírósága eljár a házastárs utáni öröklés vagy a házasság felbontása, a házastársak különválása, illetve a házasság érvénytelenítése ügyében.

4. cikk

Ennek érdekében az egyik házastárs halála esetén az illetékes bíróság járhat el az elhunyt házastárs öröklésének, valamint házassági vagyoni jogi rendszer megszüntetésének ügyében is, e cikk pedig előírja, hogy a 650/2012/EU rendeletben megállapított szabályok szerint az öröklés ügyében joghatósággal rendelkező bíróságnak arra is joghatósággal kell rendelkeznie, hogy döntést hozzon az örökléshez kapcsolódó házassági vagyoni jogi rendszer megszüntetéséről.

5. cikk

Hasonlóképpen, a 2201/2003/EK rendelet szerint a házasság felbontására, a különválásra vagy a házasság érvénytelenítésére joghatósággal rendelkező bíróságnak kell döntést hoznia – egyes esetekben a házastársak hozzájárulásával – a házassági vagyoni jogi rendszer megszüntetéséről is a házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése esetén.

6. cikk és 7. cikk

A 6. cikk arra az esetre vonatkozó joghatósági szabályokat ír elő, amikor a házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos kérdések nem állnak összefüggésben az öröklés, illetve a házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése tárgyában folytatott eljárással (például, amennyiben a házastársak meg kívánják változtatni házassági vagyoni rendszerüket). A kapcsoló elvek rangsor szerinti felsorolása határozza meg azt a tagállamot, amelynek bírósági joghatósággal rendelkeznek a házassági vagyoni rendszer tárgyában zajló eljárások lefolytatására.

A javasolt kritériumok a házastársak szokásos tartózkodási helye, utolsó szokásos tartózkodási helye, amennyiben a házastársak egyike még mindig ott tartózkodik, illetve az alperes szokásos tartózkodási helye; ezek a széles körben alkalmazott kritériumok gyakran egybeesnek a házastársak vagyonának helyével. Az utolsó kritérium a házastársak közös állampolgársága.

Ilyen esetekben – annak érdekében, hogy erősítse a házastársak döntési szabadságát és választásuk kiszámíthatóságát – a 7. cikk lehetővé teszi továbbá a házastársak megállapodását arról, hogy annak a tagállamnak a bírósági járjanak vagyoni rendszerük ügyében, amelynek a jogát alkalmazni kell a házassági vagyoni rendszerükre vagy ahol a házasságot megkötötték.

9. cikk

A joghatósággal rendelkező tagállam bírósága kivételesen megállapítja saját joghatóságának hiányát, ha tagállamának nemzeti joga nem ismeri el a szóban forgó házasságot. Annak érdekében, hogy a házastársak ilyen esetekben is éljenek az igazságszolgáltatáshoz való joggal, a házastársak megállapodhatnak arról, hogy annak a tagállamnak a bírósági hozzanak döntést az eljárásban, amelynek a jogát alkalmazni kell a házassági vagyoni rendszerükre vagy ahol a házasságot megkötötték. Ellenkező esetben a 6. cikkben megállapított kritériumok határozzák meg, hogy mely tagállam bíróságainak kell határozatot hozniuk az ügyben.

10. cikk

Ha az előző cikk alkalmazásában egyetlen tagállam sem rendelkezik joghatósággal, e cikk biztosítja a házastársak és érdekelt harmadik felek igazságszolgáltatáshoz való jogát annak a tagállamnak a bírósági előtt, ahol az egyik vagy mindkét házastárs ingatlanal rendelkezik. Az említett esetekben a bíróságok kizárólag a tagállamban található ingatlan tekintetében hoznak határozatot.

5.3. III. fejezet: Alkalmazandó jog

20. cikk

A házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos ügyekre alkalmazandó jog lehet egy tagállam joga vagy egy harmadik ország joga.

21. cikk

A rendelet választása az egységes rendszerre esett: a házastársak vagyontárgyainak összességére nézve, azok jellegétől (ingó vagy ingatlan) és fellelhetőségi helyétől függetlenül egyetlen jog, nevezetesen a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog irányadó.

Az ingatlanok sajátos helyet foglalnak el a párok vagyonában. Az ingatlanokkal kapcsolatban egyik lehetőség az lett volna, hogy azokra az elhelyezkedésük szerinti állam jogát (lex situs) kellene alkalmazni, ami lehetővé tenné a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog

„feldarabolását”. Úgy tűnik azonban, hogy e lehetőség nehézségeket okozna, különösen a házassági vagyoni rendszer megszüntetésekor, mivel az egységes házassági vagyoni rendszer nem kívánt szétdarabolódását okozná (noha a tartozások egységesek maradnának), és különböző jogokat kellene alkalmazni a házassági vagyont alkotó különböző vagyontárgyakra. Ezért a rendelet előírja, hogy a házassági vagyoni rendszerrel alkalmazandó jog – függetlenül attól, hogy azt a házastársak választják-e meg, vagy jogválasztás hiányában egyéb rendelkezések alapján határozzák meg – a házastársak ingó és ingatlan vagyontárgyainak összességére alkalmazandó, függetlenül attól, hogy azok hol találhatók.

22. cikk

A konzultációk során széleskörű egyetértés született annak elismeréséről, hogy némi szabadságot kell hagyni a felek számára a házassági vagyoni rendszerükre alkalmazandó jog megválasztását illetően annak érdekében, hogy megkönnyítsék a házastársaknak vagyoniuk kezelését. A házastársak ezen elismert jogválasztási lehetőségét korlátozni kell annak megakadályozása érdekében, hogy olyan jogot válasszanak, amely kevésbé kapcsolódik a pár valós helyzetéhez, és annak alakulásához: e jogválasztást a szokásos tartózkodási hely szerinti jog vagy a házastársak, illetve leendő házastársak egyikének lakóhelye vagy állampolgársága szerinti jog megválasztására kell szűkíteni.

E cikk elismeri a házastársak azon lehetőségét, hogy a házasságkötéskor megválaszthatják az alkalmazandó jogot, sőt azt is lehetővé teszi, hogy e választásukat a házasságuk folyamán később is megtehessék. Hasonlóképpen, azon házastársak, akik házasságkötésük alkalmával megválasztották az alkalmazandó jogot, a későbbiekben dönthetnek úgy, hogy e jogot megváltoztatják és másikat választanak. Ha a házastársak úgy döntenek, hogy megváltoztatják a vagyoni rendszerükre alkalmazandó jogot, kizárólag azon jogok közül választhatnak, amelyeket házasságkötésükkor választhattak volna.

Az alkalmazandó jog megváltoztatására csak akkor van lehetőség, ha ezt a házastársak kérik. A jogbizonytalanság elkerülése érdekében a rendelet rendelkezései nem írják elő az alkalmazandó jog automatikus megváltozását a felek ezzel kapcsolatban kifejezett hozzájárulása vagy a felek tájékoztatása nélkül.

Továbbá, ahhoz, hogy a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog megváltozása ne okozzon nem kívánt hatásokat a házastársak számára, e változás csak a jövőre nézve gyakorolhat hatást, kivéve, ha a házastársak úgy döntenek, hogy e változtatást visszamenőleges hatállyal kérik.

A javaslat biztosítja a harmadik felek jogainak védelmét abban az esetben, ha a pár vagyoni rendszerére alkalmazandó jog esetleges módosítása kihatással lenne érdekeikre; a rendelet előírja, hogy a házassági vagyoni rendszer visszamenőleges megváltozásának hatásai nem érinthetik hátrányosan a harmadik felek jogait.

23–25. cikk

E rendelkezések előírják az alkalmazandó jog megválasztásakor, valamint a házassági vagyoni rendszer házassági vagyoni megállapodással történő elfogadásakor a házastársak által követendő szabályokat.

26. cikk

Ha a házastársak nem választják meg a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jogot, fontos, hogy a részt vevő tagállamok közös szabályokkal rendelkezzenek annak meghatározására, hogy melyik jogot kell alkalmazni a házastársak jogválasztása hiányában. Objektív kapcsoló tényezők rangsora alapján meghatározható az alkalmazandó jog, ami így kiszámíthatóságot teremt mind a házastársak, mind a harmadik felek számára. E kritériumok összeegyeztetővé teszik a házaspár tényleges élethelyzetét – különösen az első közös szokásos tartózkodási hely meghatározását – azzal a követelménnyel, hogy könnyen meg lehessen állapítani házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jogot. Azonban az egyik házastárs kivételesen kérheti a bíróságot, hogy annak az államnak a joga legyen az alkalmazandó jog, ahol a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye volt.

27. cikk és 28. cikk

A rendelet felsorol egyes olyan ügyeket, amelyekre nézve a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog az irányadó. Ilyen ügyek többek között a vagyoni közösség megszüntetése, továbbá a házassági vagyoni rendszer hatása a házastársak és harmadik felek kapcsolatára. A harmadik felek jogainak védelme érdekében a rendelet azonban előírja, hogy a házastársak egyike harmadik féllel szemben nem érvényesítheti a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jogot, kivéve ha a harmadik fél tudott, vagy tudnia kellett a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jogról. A rendelet meghatározza azokat az eseteket, amikor úgy tekintendő, hogy a harmadik fél tudott vagy tudnia kellett az alkalmazandó jogról, amely a házassági vagyoni rendszert szabályozza.

30. cikk

A családi otthon védelmére vonatkozó nemzeti szabályok figyelembe vétele érdekében, e rendelkezés lehetővé teszi, hogy egy tagállam eltekintsen a külföldi jog alkalmazásától, és a saját jogát alkalmazza. Így, a családi otthon védelmének biztosítása érdekében az a tagállam, amelynek területén e családi otthon található, saját szabályait alkalmazhatja a családi otthon védelmére. Kivételes esetben e tagállam elsődlegesen saját jogát alkalmazhatja a területén élő bármely személyre a szokásosan alkalmazandó jog vagy a másik tagállamban e személy által között házassági vagyoni megállapodásra alkalmazandó jog rendelkezéseivel szemben.

5.4. IV. fejezet: Elismerés, végrehajthatóság és végrehajtás

A javaslat előírja a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos határozatok, közokiratok és perbeli egyezségek szabad mozgását. Így kölcsönös elismerést valósít meg a tagállamok Unión belüli integrációjából fakadó kölcsönös egymásba vetett bizalom alapján.

E szabad mozgás a másik tagállamból származó határozatok, közokiratok és perbeli egyezségek elismerésére és végrehajtására vonatkozó egységes eljárás formájában testesül meg. Ezen eljárás a különböző tagállamokban jelenleg alkalmazott nemzeti eljárások helyébe lép. Az el nem ismerés vagy a végrehajtás megtagadásának indokait ugyancsak összehangolják uniós szinten, és azokat a szükséges minimumra csökkentették. Ezen indokok a nemzeti szinten jelenleg alkalmazott különféle és sokszor tágabban értelmezett indokok helyébe lépnek.

Határozatok

A határozatok elismerésével és végrehajtásával kapcsolatban javasolt szabályok megegyeznek az öröklésről szóló 650/2012/EU rendeletbe foglalt szabályokkal. Így tehát tartalmazzák az említett rendeletben megállapított végrehajtóvá nyilvánítási (exequatur) eljárásra történő utalást. Ez azt

jelenti, hogy valamely tagállam valamennyi határozatát külön eljárás nélkül a többi tagállamban is elismerik, valamint hogy a határozatok másik tagállamban történő végrehajtása érdekében a kérelmezőnek egységes eljárást kell kezdeményeznie a végrehajtás helye szerinti tagállamban, amely lehetővé teszi számára a végrehajthatóság megállapítását. Az eljárás egyoldalú és első fázisban a dokumentumok ellenőrzésére korlátozódik. A bíróság csak egy későbbi szakaszban, az alperes kifogása esetén végzi el a lehetséges megtagadási okok vizsgálatát. Ezen okok az alperesek jogainak megfelelő védelmét biztosítják.

E szabályok a jelenlegi helyzethez képest fontos előrelépést jelentenek e területen. A határozatok elismerésére és végrehajtására ma a tagállamok nemzeti joga vagy az egyes tagállamok között létrejött kétoldalú megállapodások irányadók. A követendő eljárások tehát az érintett tagállamoktól függően különfélék lehetnek, és ez a végrehajthatóság megállapításához előírt iratokra, valamint a külföldi határozatok elutasításának okaira is igaz.

Amint az fentebb részletesebben szerepel, e rendelet a házassági vagyoni rendszerek tárgyában hozott első intézkedések egyike, és a családjogot érinti (lásd a 3.1. pontot). Tekintettel ennek sajátos helyzetére, a határozatok szabad mozgására a végrehajthatóvá nyilvánítási (exequatur) eljárást kell alkalmazni. Mindazonáltal – más területekhez hasonlóan – a házassági vagyoni rendszerek területén, és főként a Brüsszeli IIa. rendelettel¹⁴ kapcsolatos területeken folytatott igazságügyi együttműködés fejlődésének, valamint az e rendeletben foglalt szabályok alkalmazásának értékelését követően, a későbbiekben mérlegelni lehetne a közbenső eljárások (exequatur) eltörlését.

A bíróság e rendelet 3. cikkében szereplő fogalom-meghatározásának megfelelően, hatáskör-átruházás alapján eljáró hatóságok által kiállított aktusok a határozatokkal esnek egy tekintet alá, így vonatkoznak rájuk az e fejezetben előírt elismerési és végrehajtási rendelkezések.

Közokiratok

A házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos közokiratok gyakorlati fontossága tekintetében, valamint e rendelet és az Unió e területen hozott egyéb jogi aktusai közötti összhang biztosítása céljából, a közokiratok szabad mozgásának lehetővé tétele érdekében e rendeletnek biztosítania kell azok elfogadását.

A közokiratok elfogadása azt jelenti, hogy az okirat tartalma és az abban foglalt tények tekintetében ezek a közokiratok ugyanolyan bizonyító erővel rendelkeznek, és ugyanúgy vonatkozik rájuk az érvényesség vélelme, valamint a végrehajthatóság, mint származási országukban.

2016/0059 (CNS)

Javaslat

A TANÁCS RENDELETE

¹⁴ A Tanács 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendelete a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 338., 2003.12.23.).

a házassági vagyoni jogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 81. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Parlament véleményére¹⁵,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére¹⁶,

különleges jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Európai Unió célul tűzte ki, hogy fenntartja és továbbfejleszti a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget, amelyben biztosított a személyek szabad mozgása. E térség fokozatos kialakítása érdekében az Unió intézkedéseket fogad el a határokon átnyúló vonatkozású polgári ügyekben való igazságügyi együttműködésre vonatkozóan, különösen, ha ez a belső piac megfelelő működéséhez szükséges.
- (2) Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 81. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összhangban az ilyen intézkedések magukban foglalhatnak többek között a tagállamokban alkalmazandó kollíziós szabályok, illetve joghatósági összeütközésekre vonatkozó szabályok összeegyeztethetőségének biztosítására irányuló intézkedéseket.
- (3) Az Európai Tanács 1999. október 15-én és 16-án Tamperében tartott ülésén – a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés sarokköveként – jóváhagyta az igazságügyi hatóságok ítéletei és egyéb határozatai kölcsönös elismerésének elvét, továbbá felkérte a Tanácsot és a Bizottságot, hogy fogadjanak el intézkedési programot ennek az elvnek a végrehajtására.
- (4) A Bizottság és a Tanács 2000. november 30-án elfogadta a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerése elvének érvényesítésére irányuló közös intézkedési programot¹⁷. A program a kollíziós szabályok harmonizációjához kapcsolódó olyan intézkedéseket határoz meg, amelyek elősegítik a határozatok kölcsönös elismerését, és előírja egy, a házassági vagyoni jogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekre vonatkozó jogi eszköz kidolgozását.
- (5) Az Európai Tanács a 2004. november 4-én és 5-én Brüsszelben tartott ülésén új programot fogadott el „Hágai program: a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban”¹⁸ címmel. E programban a Tanács felkérte a Bizottságot, hogy terjesszen elő zöld könyvet a házassági vagyoni jogi rendszerekre vonatkozó kollíziós szabályokról,

¹⁵ HL C [...], [...], [...] o.

¹⁶ HL C [...], [...], [...] o.

¹⁷ HL C 12., 2001.1.15., 1. o.

¹⁸ HL L 53., 2005.3.3., 1. o.

különös tekintettel a joghatóságra és a kölcsönös elismerésre. E program hangsúlyozta továbbá, hogy jogi eszközt kell elfogadni e téren.

- (6) A Bizottság 2006. július 17-én elfogadta a zöld könyvet a házassági vagyoni rendszerekre vonatkozó kollíziós szabályokról, különös tekintettel a joghatóságra és a kölcsönös elismerésre¹⁹. E zöld könyvvel széles körű konzultációt kezdett mindazon nehézségekről, amelyekkel a párok európai összefüggésben, vagyoni közösségük megszüntetésekor szembetalálják magukat, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről.
- (7) Az Európai Tanács a 2009. december 10-én és 11-én Brüsszelben tartott ülésén új többéves programot fogadott el „A stockholmi program – A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa”²⁰ címmel. Ebben a programban az Európai Tanács úgy vélte, hogy a kölcsönös elismerést – a tagállamok jogrendszereit, közrendjét (*ordre public*) és az e területen fennálló nemzeti hagyományait tiszteletben tartva – ki kell terjeszteni a még nem szabályozott, de a mindennapi élet szempontjából létfontosságú területekre, így a házassági vagyoni jogokra.
- (8) A „2010. évi jelentés az uniós polgárságról – Az uniós polgárok jogainak érvényesítése előtt álló akadályok felszámolása” című, 2010. október 27-én elfogadott dokumentumban²¹ a Bizottság bejelentette, hogy olyan jogalkotási aktusra irányuló javaslatot kíván elfogadni, amely megszünteti a személyek szabad mozgását nehezítő akadályokat, és különösen a párok által vagyoniuk kezelése vagy annak megosztása során tapasztalt nehézségeket.
- (9) 2011. március 16-án a Bizottság a következő javaslatokat fogadta el: a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló tanácsi rendelet²², valamint a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni jogi vonatkozásait érintő ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló tanácsi rendelet²³.
- (10) 2015. december 3-i ülésén a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy nem lehet egyhangúságot elérni a házassági vagyoni rendszerekről és a bejegyzett élettársi kapcsolat vagyoni jogi vonatkozásairól szóló rendeletjavaslatok elfogadása tekintetében, és ennél fogva az e területen folytatott együttműködés célkitűzései ésszerű időn belül nem érhetők el az Unió egész területén.
- (11) 2015 decemberétől 2016 februárjáig Svédország, Belgium, Görögország, Horvátország, Szlovénia, Spanyolország, Franciaország, Portugália, Olaszország, Málta, Luxemburg, Németország, a Cseh Köztársaság, Hollandia, Ausztria, Bulgária és Finnország kérést intézett a Bizottsághoz, melyben jelezték, hogy megerősített együttműködést kívánnak létrehozni egymás között a nemzetközi párok vagyoni jogi rendszereinek területén, és konkrétan a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása tekintetében, továbbá a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni jogi vonatkozásait érintő ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása tekintetében, és felkérték a Bizottságot, hogy e célból nyújtsa be javaslatát a Tanácsnak.

¹⁹ COM(2006) 400.

²⁰ HL C 115., 2010.5.4., 1. o.

²¹ COM(2010) 603.

²² COM(2011) 126.

²³ COM(2011) 127.

- (12) A Tanács [...] -án/-én elfogadta a [...] határozatot a nemzetközi párok vagyoni rendszerei tekintetében a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása terén, a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekre és a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyoni vonatkozásaira is kiterjedő megerősített együttműködés engedélyezéséről.
- (13) Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 328. cikkének (1) bekezdése szerint a megerősített együttműködés annak létrehozásakor valamennyi tagállam számára nyitva áll, feltéve, hogy azok megfelelnek az együttműködésre felhatalmazó határozatban megállapított részvételi feltételeknek. Az együttműködés bármely későbbi időpontban is nyitva áll mindazon tagállamok számára, amelyek e feltételek mellett az annak keretében már elfogadott jogi aktusoknak is megfelelnek. A Bizottságnak és a megerősített együttműködésben részt vevő tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy lehetőség szerint minél több tagállam részvételét elősegítsék. E rendelet a Szerződéseknek megfelelően csak a részt vevő tagállamokban kötelező teljes egészében és alkalmazandó közvetlenül.
- (14) Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 81. cikkével összhangban e rendelet alkalmazandó a határokon átnyúló vonatkozású, házassági vagyoni rendszerekkel összefüggésben.
- (15) Ahhoz, hogy a házaspárok számára vagyoni tekintetében jogbiztonságot teremtsünk, valamint bizonyos mértékű kiszámíthatóságot biztosítsunk, a házassági vagyoni rendszerekre alkalmazandó szabályok összességét helyénvaló egyetlen jogi aktusba belefoglalni.
- (16) Az említett célkitűzések megvalósítása érdekében ennek a rendeletnek egybe kell gyűjtenie a joghatósággal, az alkalmazandó joggal, a határozatok, a közokiratok és a perbeli egyezségek elismerésével – vagy adott esetben elfogadásával –, végrehajthatóságával és végrehajtásával kapcsolatos rendelkezéseket.
- (17) Ez a rendelet nem határozza meg a „házasság” fogalmát, amelyet a tagállamok nemzeti joga határoz meg.
- (18) E rendelet hatályának ki kell terjednie a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos valamennyi olyan polgári jogi szempontra, amely a házastársak vagyonának mindennapi kezelését, valamint a vagyoni rendszer – különösen a pár különválásából vagy a házastársak egyikének halálából fakadó – megszüntetését érinti. E rendelet alkalmazásában a „házassági vagyoni rendszer” kifejezést önálló fogalomként kell értelmezni, amelynek nemcsak azokat a szabályokat kell magában foglalnia, amelyekről a házastársak nem térhetnek el, hanem a házastársak közötti megállapodás alapján az alkalmazandó joggal összhangban választható szabályokat is, illetve az alkalmazandó jog vonatkozó alapszabályait, amennyiben vannak ilyenek. Ez nemcsak egyes nemzeti jogrendszerek által a házasság esetében lehetővé tett konkrét és kizárólagos vagyoni konstrukciókat foglalja magában, hanem a házastársak között, illetve a házastársak és harmadik személyek között fennálló és közvetlenül a házastársi kapcsolatból, vagy annak felbontásából eredő vagyoni viszonyokat is.
- (19) Az egyértelműség érdekében e rendelet hatálya alól kifejezetten ki kell zárni néhány olyan kérdést, amely a házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatosnak tekinthető.
- (20) Ennek megfelelően e rendelet nem alkalmazható a házastársak általában vett jogképességét érintő kérdésekre; ez a hatály alóli kizárás azonban nem terjedhet ki az egyik vagy mindkét házastárs vagyonnal kapcsolatos – egymás közötti, illetve harmadik személyekkel szembeni

– konkrét hatásköreire és jogaira, mivel ezek a hatáskörök és jogok a rendelet hatálya alá kell, hogy tartozzanak.

- (21) A rendelet nem alkalmazható egyéb olyan előkérdésekre, mint a házasság létezése, érvényessége vagy elismerése, amelyekre nézve a tagállamok nemzeti joga irányadó, ideértve a nemzetközi magánjogi szabályait is.
- (22) Mivel a házastársak között fennálló tartási kötelezettségeket a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet²⁴ szabályozza, azokat ki kell zárni e rendelet hatálya alól, hasonlóképpen ki kell zárni a házastárs halála esetén bekövetkező öröklést érintő kérdéseket, amelyek az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet²⁵ hatálya alá tartoznak.
- (23) Továbbra is ki kell zárni e rendelet hatálya alól a házasság időtartama alatt megszerzett és a házasság időtartama alatt nyugdíjvédelmet nem keletkeztetett öregségnyugdíj-jogosultság vagy rokkantságnyugdíj-jogosultság házastársak közötti átruházására vagy kiigazítására vonatkozó, bármilyen jellegű jogosultságot érintő kérdéseket, figyelembe véve a tagállamokban meglévő, egyedi rendszereket. Mindazonáltal ilyen kivételt csak szigorú értelmezés alapján lehet tenni. Ezért különösen a nyugdíjvagyon osztályozásával, a házasság ideje alatt az egyik házastárs részére már kifizetett összegekkel, valamint a közös nyugdíjvagyon esetén megítélhető lehetséges összegekkel kapcsolatos kérdések tekintetében ez a rendelet az irányadó.
- (24) E rendeletnek lehetővé kell tennie a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jogban előírtak szerinti, ingatlanral vagy ingósággal kapcsolatos, a házassági vagyoni rendszerből eredő jogok létrehozását vagy átszállását. Nem érintheti azonban a néhány tagállam nemzeti jogában korlátozott számban („*numerus clausus*”) létező dologi jogokat. A tagállamok nem kötelezhetők arra, hogy elismerjék az adott tagállamban található tulajdonhoz kapcsolódó dologi jogokat, ha a szóban forgó dologi jog nem ismert a jogukban.
- (25) Annak érdekében azonban, hogy a házastársak valamely más tagállamban élhessenek a házassági vagyoni rendszer révén keletkezett vagy rájuk átszállt jogokkal, e rendeletnek elő kell írnia, hogy az ismeretlen dologi jogot a másik tagállam jogában létező, az eredetihez legközelebb álló dologi jognak kell megfeleltetni. Az ilyen megfeleltetés keretében figyelembe kell venni az adott dologi jog célját, valamint az ahhoz fűződő joghatást. Az eredetihez legközelebb álló nemzeti dologi jog megállapítása céljából a házassági vagyoni rendszerre alkalmazott jog szerinti állam hatóságaihoz vagy illetékes személyeihez lehet fordulni az adott jog jellegével és joghatásával kapcsolatos további információkért. Ebből a célból a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén meglévő hálózatokat, valamint a külföldi jog megértését elősegítő, egyéb rendelkezésre álló eszközöket lehet igénybe venni.
- (26) Az ismeretlen dologi jogok e rendeletben kifejezetten előírt megfeleltetése nem zárhatja ki az e rendelet alkalmazásával összefüggésben végzett megfeleltetés egyéb formáit.

²⁴ HL L 7., 2009.1.10., 1. o.

²⁵ HL L 201., 2012.7.27., 107. o.

- (27) E rendelet hatálya nem terjedhet ki az ingatlannal vagy ingósággal kapcsolatos jogok nyilvántartásba vételére vonatkozó követelményekre. Ezért a nyilvántartás helye szerinti tagállam jogának (ingatlan esetén a *lex rei sitae*-nek) kell meghatározni, hogy milyen jogi feltételekkel és hogyan kell elvégezni a nyilvántartásba vételt, és mely hatóságok – földhivatalok vagy közjegyzők – feleljenek annak ellenőrzéséért, hogy minden követelmény teljesül-e, és hogy a benyújtott vagy összeállított dokumentáció elegendő-e, illetve hogy tartalmazza-e a szükséges adatokat. A hatóságok különösen azt ellenőrizhetik, hogy a házastársnak a nyilvántartásba vételhez bemutatott okiratban feltüntetett vagyontárgyhoz való joga be van-e jegyezve a nyilvántartásba, vagy más módon igazolt-e a nyilvántartás helye szerinti tagállam jogával összhangban. Az okiratok párhuzamos kiállításának elkerülése érdekében a nyilvántartó hatóságoknak el kell fogadniuk a más tagállamok illetékes hatóságai által kiállított azon okiratokat, amelyek mozgásáról e rendelet rendelkezik. Ez nem zárhatja ki annak lehetőségét, hogy a nyilvántartásban közreműködő hatóságok a nyilvántartásba vételt kérelmező személytől olyan kiegészítő információk rendelkezésre bocsátását vagy olyan további okiratok bemutatását kérjék, amelyeket a nyilvántartás helye szerinti tagállam joga előír, például adófizetéssel kapcsolatos információkat vagy okiratokat. Az illetékes hatóság tájékoztathatja a nyilvántartásba vételt kérelmező személyt arról, hogy a hiányzó információ vagy okirat hogyan szerezhető be.
- (28) Valamely jog nyilvántartásba vételének joghatásai szintén nem tartoznak e rendelet hatálya alá. Ezért a nyilvántartás helye szerinti tagállam jogának kell meghatározni azt, hogy például a nyilvántartásba vétel deklaratív vagy konstitutív hatályú-e. Így például, ha a nyilvántartás szerinti tagállam joga szerint a nyilvántartás *erga omnes* joghatásának biztosítása vagy a jogügyletek védelme érdekében az ingatlanon történő jogszerzéshez nyilvántartásba vétel szükséges, akkor az ilyen jogszerzés időpontjára annak a tagállamnak a joga kell, hogy irányadó legyen.
- (29) E rendeletnek tiszteletben kell tartania a tagállamokban a házassági vagyoni jogi ügyek rendezésére alkalmazott eltérő rendszereket. E rendelet alkalmazásában a „bírság” fogalmát ennél fogva tágan kell értelmezni, hogy abba ne csak a szó szoros értelmében vett, igazságszolgáltatási feladatokat ellátó bíróságok tartozzanak bele, hanem például egyes tagállamokban azok a közjegyzők is, akik bizonyos házassági vagyoni jogi ügyekben a bírósághoz hasonlóan igazságszolgáltatási feladatokat látnak el, továbbá azok a közjegyzők és jogi szakemberek, akik egyes tagállamokban bíróság felhatalmazásával az adott házassági vagyoni jogi rendszer tekintetében igazságszolgáltatási feladatokat látnak el. Az e rendeletben meghatározott valamennyi bíróság a rendeletben foglalt joghatósági szabályok hatálya alá tartozik. Ezzel szemben a „bírság” fogalmába nem tartoznak bele a tagállamoknak a nemzeti jog szerint házassági vagyoni jogi ügyekben való eljárásra feljogosított nem igazságügyi hatóságai, például a közjegyzők a tagállamok többségében, ahol általában nem látnak el igazságszolgáltatási feladatokat.
- (30) E rendeletnek lehetővé kell tennie, hogy mindazon közjegyzők, akik a tagállamokban hatáskörrel rendelkeznek házassági vagyoni jogi ügyekben, gyakorolhassák e hatáskörüket. Az, hogy egy adott tagállam közjegyzőire vonatkoznak-e az e rendeletben meghatározott joghatósági szabályok, attól függ, hogy a „bírság” e rendelet szerinti fogalom meghatározásának hatálya alá tartoznak-e vagy sem.
- (31) A tagállamok közjegyzői által házassági vagyoni jogi ügyekben kiállított valamennyi okirat forgalmára e rendeletet kell alkalmazni. Amennyiben a közjegyzők igazságszolgáltatási feladatokat látnak el, vonatkoznak rájuk a joghatósági szabályok, és az általuk hozott határozatok mozgására a határozatok elismerésére, végrehajthatóságára és végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Amennyiben a közjegyzők nem látnak el

igazságszolgáltatási feladatokat, nem vonatkoznak rájuk a joghatósági szabályok, és az általuk kiállított közokiratok mozgására a közokiratokra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

- (32) Annak figyelembevételére érdekében, hogy a párokat házasságuk fennállása alatt növekvő mobilitás jellemzi, valamint a megfelelő igazságszolgáltatás előmozdítása céljából, az e rendeletben foglalt joghatósági szabályoknak lehetővé kell tenniük a polgárok számára azt, hogy egyazon tagállam bíróságai járjanak el az ügyükhöz kapcsolódó különböző eljárásokban. Ebből a célból a rendeletnek arra kell törekednie, hogy a házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos joghatóságot abba a tagállamba összpontosítsa, amelynek a bíróságait a házastárs utáni örökléssel kapcsolatban a 650/2012/EU rendeletnek megfelelően, illetve a házasság felbontásával, a különválással vagy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatban a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendeletnek²⁶ megfelelően megkeresték.
- (33) A rendeletben rendelkezni kell arról, hogy amennyiben a házastárs utáni örökléssel kapcsolatos eljárás már folyamatban van az egyik tagállamnak a 650/2012/EU rendelet alapján megkeresett bírósága előtt, akkor ennek a tagállamnak a bíróságai rendelkezzenek joghatósággal a szóban forgó öröklési ügygel összefüggő, házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos kérdésekben való határozathozatalra.
- (34) Az előzőekhez hasonlóan a házasság felbontása, különválás vagy a házasság érvénytelenítése tárgyában a 2201/2003/EK rendelet alapján az egyik tagállam bírósága előtt folyamatban lévő eljárással összefüggésben felmerülő, házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos kérdésekben e tagállam bíróságainak kell határozatot hozniuk, kivéve, ha a házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése tárgyában való határozathozatalra különleges joghatósági okok alapján kerül sor. Ilyen esetekben a joghatóság összpontosítása csak a házastársak hozzájárulásával engedhető meg.
- (35) Amennyiben házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos kérdések nem állnak összefüggésben a házastárs utáni öröklés, illetve a házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése tárgyában az egyik tagállam bírósága előtt folyamatban lévő eljárással, ebben a rendeletben a joghatóság megállapításának céljára rangsorolt kapcsoló elveket kell meghatározni, és a rangsorban első helyen a házastársaknak a bíróság megkeresésének időpontjában fennálló szokásos tartózkodási helyét kell feltüntetni. Ezeket a kapcsoló elveket az európai polgárok növekvő mobilitására való tekintettel és annak érdekében kell megállapítani, hogy biztosított legyen a tényleges kapcsolat a házastársak és azon tagállam között, amelyben a joghatóságot gyakorolják.
- (36) A jogbiztonság és a kiszámíthatóság fokozása, valamint a felek autonómiájának növelése érdekében ennek a rendeletnek bizonyos feltételek teljesülése esetén lehetővé kell tennie, hogy a felek joghatósági megállapodásban kössék ki, hogy az alkalmazandó jog szerinti tagállam bíróságait, illetve a házasságkötés helye szerinti tagállam bíróságait választják.
- (37) E rendelet alkalmazása céljából a házasságkötés helye szerinti tagállamnak – az összes lehetséges helyzet figyelembevételére érdekében – azt a tagállamot kell tekinteni, amelynek hatóságai előtt a házasságot megkötötték.
- (38) Valamely tagállami bíróság megállapíthatja, hogy a tagállam nemzetközi magánjoga szerint a szóban forgó házasság nem képezheti házassági vagyoni rendszerrel folytatott eljárás

²⁶ HL L 338., 2003.12.23., 1. o.

alapját. Ilyen esetben kivételesen szükségessé válhat, hogy a bíróság e rendeletnek megfelelően megállapítsa joghatósága hiányát. A bíróságnak gyorsan kell intézkednie, az érintett fél számára pedig lehetővé kell tenni, hogy ügyét bármely más, a joghatóságot megadó kapcsoló elvvel rendelkező tagállamban benyújtsa, a joghatósági okok rangsorától függetlenül, ugyanakkor tiszteletben tartva a felek autonómiáját. A joghatóság hiányának megállapítását követően megkeresett bármely bíróság számára szintén szükségessé válhat kivételesen, hogy ugyanezen feltételek mellett megállapítsa joghatósága hiányát, kivéve a házasságkötés helye szerinti tagállam bíróságait. A joghatóságra vonatkozó különböző szabályoknak összességében mindazonáltal biztosítaniuk kell, hogy a feleknek minden lehetőségük meglegyen arra, hogy olyan tagállam bíróságához forduljanak, amely elfogadja a joghatóságot a házassági vagyoni jogi rendszerük érvényre juttatása ügyében való eljárásra.

- (39) E rendelet nem akadályozhatja meg a feleket abban, hogy a házassági vagyoni jogi ügyet békés úton, peren kívül, például közjegyző előtt rendezzék, valamely általuk választott tagállamban, amennyiben ez az említett tagállam joga alapján lehetséges. Erre még abban az esetben is lehetőséget kell adni, ha nem az adott tagállam joga a házassági vagyoni jogi rendszerre alkalmazandó jog.
- (40) Annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi tagállam bíróságai – ugyanazon az alapon – joghatóságot gyakorolhassanak a házastársak házassági vagyoni jogi rendszereivel kapcsolatban, e rendeletnek kimerítő jelleggel meg kell határoznia azon okok felsorolását, amelyek alapján kiegészítő joghatóság gyakorolható.
- (41) E rendeletben – különösen az olyan helyzetek orvoslására, amelyekben az igazságszolgáltatás megtagadása áll fenn – rendelkezni kell a *forum necessitatis* elvének alkalmazásáról, amely valamely tagállam bírósága számára lehetővé teszi, hogy kivételes esetekben egy harmadik államhoz szorosan kapcsolódó házassági vagyoni jogi ügyben határozatot hozzon. Ilyen kivételes eset állhat fenn, ha az érintett harmadik államban például polgárháború miatt nincs lehetőség az eljárás lefolytatására, vagy ha a házastárstól ésszerűen nem várható el, hogy az említett államban eljárást kezdeményezzen vagy abban részt vegyen. A *forum necessitatis* elvén alapuló joghatóság azonban kizárólag abban az esetben gyakorolható, ha az ügy a megkeresett bíróság szerinti tagállammal elegendően szoros kapcsolatban áll.
- (42) Az igazságszolgáltatás harmonikus működése érdekében el kell kerülni, hogy a különböző tagállamokban egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak. E célból ennek a rendeletnek a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén meglévő egyéb uniós eszközökhöz hasonló általános eljárási szabályokat kell előírnia. Az egyik ilyen eljárási szabály a perfüggőségi szabály, amely abban az esetben játszik szerepet, ha ugyanazt a házassági vagyoni jogi ügyet különböző tagállamok különböző bíróságai elé viszik. Az említett szabály határozza meg, hogy melyik bíróság folytathatja le a házassági vagyoni jogi ügyben az eljárást.
- (43) Annak érdekében, hogy a polgárok teljes jogbiztonságban élvezhessék a belső piac nyújtotta előnyöket, a rendeletnek lehetővé kell tennie a házastársak számára, hogy előzetesen tisztában legyenek azzal, hogy melyik jog alkalmazandó a házassági vagyoni jogi rendszerükre. Harmonizált kollíziós szabályokat kell ezért bevezetni az ellentmondásos eredmények elkerülése érdekében. A főszabálynak biztosítania kell, hogy a házassági vagyoni jogi rendszerre olyan kiszámítható jog legyen irányadó, amellyel szoros kapcsolat áll fenn. Jogbiztonsági okokból és annak érdekében, hogy a házassági vagyoni jogi rendszer egyes elemeit ne külön kezeljék, a házassági vagyoni jogi rendszerre alkalmazandó jognak kell szabályoznia a vagyoni jogi rendszer egészét, azaz a vagyoni jogi rendszer hatálya alá

tartozó vagyon egészét, tekintet nélkül a vagyontárgyak természetére és arra, hogy azok valamely másik tagállamban vagy valamely harmadik államban találhatóak-e.

- (44) Az e rendelet által meghatározott jog akkor is alkalmazandó, ha e jog nem valamely tagállam joga.
- (45) Annak érdekében, hogy megkönnyítsük a házastársak számára vagyonuk kezelését, ebben a rendeletben – vagyonuk természetétől és fellelhetőségétől függetlenül – lehetővé kell tenni a házastársak számára a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog megválasztását azon jogok köréből, amelyekhez szokásos tartózkodási helyük vagy állampolgárságuk alapján szoros kötelek fűzik őket. E választás lehetőségével – a házasság megkötése előtt, a házasságkötés időpontjában és a házasság folyamán – bármikor élhetnek.
- (46) Az ügyletek jogbiztonságának garantálása céljából, valamint annak elkerülése érdekében, hogy a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jogot a házastársak tájékoztatása nélkül módosítsák, a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog megváltoztatására kizárólag a házastársak kifejezett kérésére kerülhet sor. A házastársak által eldöntött változtatás csak akkor lehet visszamenőleges hatályú, ha arról a házastársak kifejezetten így rendelkeznek. E változtatás semmilyen esetben sem érintheti a harmadik személyek jogait.
- (47) Az alkalmazandó jog megválasztásáról szóló megállapodás anyagi és alaki érvényességére vonatkozó szabályokat úgy kell megállapítani, hogy azok megkönnyítsék a házastársak számára a megalapozott döntést, valamint hogy a jogbiztonság és az igazságszolgáltatáshoz való jobb hozzáférés biztosítása érdekében tiszteletben tartsák a hozzájárulásukat. Az alaki érvényességre vonatkozóan indokolt bevezetni egyes biztosítékokat annak érdekében, hogy a házastársak tudatában legyenek választásuk következményeinek. Minimumkövetelmény, hogy az alkalmazandó jog megválasztásáról szóló megállapodást írásba kell foglalni, keltezni kell, és alá kell írnia mindkét félnek. Ugyanakkor, amennyiben annak a tagállamnak a joga, amelyben a megállapodás megkötésének időpontjában a házastársak szokásos tartózkodási helye található, további alaki szabályokat ír elő, ezeket a szabályokat be kell tartani. Amennyiben a megállapodás megkötésének időpontjában a házastársak szokásos tartózkodási helye olyan különböző tagállamokban található, amelyek eltérő alaki szabályokat írnak elő, elegendőnek kell lennie, ha ezen államok egyikének alaki szabályait tartják be. Amennyiben a megállapodás megkötésének időpontjában csak az egyik házastárs szokásos tartózkodási helye található valamely tagállamban, és az további alaki szabályokat ír elő, be kell tartani ezeket a szabályokat.
- (48) A házassági vagyoni megállapodás a házassági vagyon feletti rendelkezés egyik típusa, amelynek megengedettsége és elfogadása tagállamonként változó. A házassági vagyoni megállapodás következtében szerzett házassági vagyoni jogok tagállamokban való elfogadásának megkönnyítése érdekében a házassági vagyoni megállapodások alaki érvényességére vonatkozóan szabályokat kell megállapítani. Minimumkövetelmény, hogy a megállapodást írásba kell foglalni, keltezni kell, és alá kell írnia mindkét félnek. A megállapodásnak ugyanakkor meg kell felelnie az alaki érvényességre vonatkozóan a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó, a rendelet szerint meghatározott jogban, valamint a házastársak szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam jogában megállapított egyéb követelményeknek is. E rendeletben azt is meg kell határozni, hogy melyik jog legyen az irányadó az ilyen megállapodások anyagi érvényességére.
- (49) Az alkalmazandó jog megválasztásának hiányában, valamint az előreláthatóság és jogbiztonság szükségességének összeegyeztetése érdekében – figyelembe véve a házaspár tényleges élethelyzetét – ebben a rendeletben olyan összehangolt kollíziós szabályokat kell

bevezetni rangsorolt kapcsoló elvek alapján, a házastársak teljes vagyónára alkalmazandó jog meghatározása céljából. Így tehát a házastársaknak a röviddel a házasságkötés utáni első közös szokásos tartózkodási helye képezi az első kapcsoló elvet, megelőzve a házastársak házasságkötéskor fennálló közös állampolgársága szerinti jogot. Amennyiben egyik említett kapcsoló elv sem alkalmazható, illetve a házasságkötés időpontjában kettős közös állampolgársággal rendelkező párok első közös szokásos tartózkodási helyének hiányában, harmadik kapcsoló elvként azon állam jogát kell alkalmazni, amelyhez a házastársakat a legszorosabb kötelek fűzik, figyelembe véve valamennyi körülményt, és egyértelművé téve, hogy e szoros köteleket a házasság megkötésének időpontjában fennálló helyzetnek megfelelően kell figyelembe venni.

- (50) Ha e rendelet az állampolgárságra kapcsoló elvként hivatkozik, a többes állampolgársággal rendelkező személyek megítélésének kérdése olyan előzetes kérdés, amely nem tartozik e rendelet hatálya alá, és arra – adott esetben nemzetközi egyezményekkel együtt – a nemzeti jog irányadó, amelynek azonban teljes mértékben figyelembe kell vennie az Európai Unió általános elveit. Ennek a kérdésnek a megítélése nem érintheti az e rendelet szerinti megválasztott, alkalmazandó jog érvényességét.
- (51) A házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jognak a jogválasztás és házassági vagyoni megállapodás hiányában történő meghatározása esetében lehetővé kell tenni, hogy egy tagállam igazságügyi hatósága a házastársak bármelyikének kérésére, kivételes esetben – amikor a házastársak hosszú időre költöztek a szokásos tartózkodási helyük szerinti államba – arra a következtetésre jusson, hogy az említett állam joga alkalmazható, amennyiben a házastársak korábban már hivatkoztak rá. E változtatás semmilyen esetben sem érintheti a harmadik személyek jogait.
- (52) A házassági vagyoni rendszerre alkalmazandóként meghatározott jognak irányadónak kell lennie a házassági vagyoni rendszerre attól kezdődően, hogy a házasság fennállása során és annak felbontását követően az egyik vagy mindkét házastárs vagyont különböző kategóriákba sorolják, egészen a vagyonközösség megszűnéséig. E jognak ki kell terjednie arra, hogy a házassági vagyoni rendszer milyen hatást gyakorol a házastársak egyike és harmadik felek közötti jogviszonyra. A házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jogot azonban a házastársak egyike harmadik féllel szemben kizárólag abban az esetben érvényesítheti ilyen joghatások szabályozására, ha a házastárs és a harmadik fél közötti jogviszony kezdetekor a harmadik fél tudott, vagy tudnia kellett az alkalmazandó jogról.
- (53) Kivételes körülmények között, közérdekű megfontolások – mint például a tagállam politikai, a társadalmi vagy a gazdasági rendjének megőrzése – okán a tagállami bíróságok és más illetékes tagállami hatóságok számára lehetővé kell tenni, hogy imperatív rendelkezések alapján kivételeket alkalmazhassanak. Ennek megfelelően az „imperatív rendelkezések” fogalmának kötelező erejű szabályokat kell magában foglalnia, például a családi otthon védelmére vonatkozó szabályokat. Ez a házassági vagyoni rendszerre irányadó jog alkalmazása alóli kivétel azonban szűk értelmezést tesz szükségessé annak érdekében, hogy összeegyeztethető maradjon e rendelet általános célkitűzésével.
- (54) Kivételes körülmények között, közérdekű megfontolások alapján a tagállami bíróságok és a házassági vagyoni ügyekben eljáró más illetékes tagállami hatóságok számára továbbá lehetővé kell tenni a külföldi jog egyes rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyását, ha valamely konkrét esetben azok alkalmazása nyilvánvalóan ellentétes lenne az érintett tagállam közrendjével (*ordre public*). A bíróságok vagy más illetékes hatóságok a közrendre vonatkozó kivételt azonban nem alkalmazhatják egy másik állam jogának figyelmen kívül hagyására, illetve egy másik tagállamban hozott határozat, ott kiállított

közokirat vagy ott létrejött perbeli egyezség elismerésének – vagy adott esetben elfogadásának –, vagy végrehajtásának megtagadására, ha a megtagadás ellentétes lenne az Európai Unió Alapjogi Chartájával, különösen annak a megkülönböztetés tilalmáról szóló 21. cikkével.

- (55) Mivel vannak olyan államok, amelyekben két vagy több jogrendszer vagy szabályrendszer vonatkozik az e rendelet által szabályozott kérdésekre, elő kell írni, hogy e rendelet rendelkezései milyen mértékben alkalmazandók az említett államok különböző területi egységeiben.
- (56) E rendeletnek – a rendelet általános célkitűzésének, azaz a tagállamokban a házassági vagyoni jogi ügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerésének fényében – a határozatok elismerésére, végrehajthatóságára és végrehajtására vonatkozó, a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén hatályos egyéb uniós jogi aktusokhoz hasonló szabályokat kell előírnia.
- (57) A házassági vagyoni jogi ügyek rendezésére szolgáló, eltérő tagállami rendszerek figyelembevétele érdekében e rendeletnek valamennyi tagállamban biztosítania kell a házassági vagyoni jogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekben kiállított közokiratok elfogadását és végrehajthatóságát.
- (58) A közokiratok az eredeti eljárás helye szerinti tagállamhoz képest egy másik tagállamban ugyanolyan bizonyító erővel vagy legalábbis a lehető legnagyobb mértékben hasonló joghatással kell, hogy bírjanak. Egy adott közokirat valamely másik tagállamban meglévő bizonyító erejének vagy a lehető legnagyobb mértékben hasonló joghatásnak a meghatározásakor utalni kell arra, hogy a közokirat milyen jellegű és körű bizonyító erővel bír az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban. Következésképpen azt, hogy egy adott közokiratnak milyen bizonyító erővel kell bírnia egy másik tagállamban, az eredeti eljárás helye szerinti tagállam joga határozza meg.
- (59) A közokirat „hitelességének” olyan önálló fogalomnak kell lennie, amely olyan kérdésekre terjed ki, mint az okirat valóságosága, az okirat alaki követelményei, az okiratot kiállító hatóság jogköre, valamint az okirat kiállítására vonatkozó eljárás. Emellett a hitelesség fogalmának az érintett hatóság által a közokiratba foglalt tényállási elemekre is ki kell terjednie, így például arra, hogy az adott felek a megjelölt napon megjelentek a hatóság előtt, és megtették az adott nyilatkozatokat. Ha valamely fél kétségbe kívánja vonni a közokirat hitelességét, annak azt az eredeti eljárás helye szerinti tagállam illetékes bírósága előtti eljárásban kell megtennie, az utóbbi tagállam joga alapján.
- (60) A „közokiratban foglalt jogügyletek vagy jogviszonyok” kifejezés a közokirat érdemi tartalmára történő hivatkozásként értelmezendő. Ha valamely fél a közokiratban foglalt jogügyletekkel vagy jogviszonyokkal kapcsolatban kifogást kíván emelni, annak azt az e rendelet alapján joghatósággal rendelkező bíróságok előtti eljárásban kell megtennie, és arról az említett bíróságoknak a házassági vagyoni jogi rendszerre alkalmazandó jog alapján kell döntenüik.
- (61) Amennyiben egy, a közokiratban foglalt jogügyletekkel vagy jogviszonyokkal kapcsolatos kérdés egy tagállami bíróság előtt folyamatban lévő eljárás keretében előkérdésként merül fel, az említett bíróságnak joghatósággal kell rendelkeznie e kérdésben.
- (62) Amennyiben a közokirat hitelességét kétségbe vonják, az eredeti eljárás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban mindaddig nem rendelkezik bizonyító erővel, amíg a hitelesség kérdésének elbírálása folyamatban van. Amennyiben a kifogás kizárólag a közokiratban foglalt jogügyletekkel vagy jogviszonyokkal kapcsolatos konkrét kérdésre

vonatkozik, a kérdéses közokirat a vitatott kérdést illetően az eredeti eljárás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban mindaddig nem rendelkezhet bizonyító erővel, amíg folyamatban van a kifogás elbírálása. A jogorvoslati eljárás eredményeként érvénytelennek nyilvánított közokirat többé nem rendelkezik bizonyító erővel.

- (63) Amennyiben egy hatósághoz e rendelet alkalmazásában két, egymással ellentétes közokiratot nyújtanak be, annak meg kell vizsgálnia, hogy a konkrét ügy körülményeire tekintettel – adott esetben – melyik közokiratot indokolt előnyben részesíteni. Ha a körülmények alapján nem állapítható meg, hogy – adott esetben – melyik közokiratot indokolt előnyben részesíteni, a kérdést az e rendelet értelmében joghatósággal rendelkező bíróságoknak kell eldönteniük, vagy ha a kérdés folyamatban lévő eljárás keretében előkérdésként merül fel, akkor azt az említett eljárást folytató bíróságnak kell eldöntenie. Abban az esetben, ha egy közokirat és egy határozat ellentétes egymással, figyelembe kell venni a határozatok elismerése megtagadásának e rendelet szerinti indokait.
- (64) Valamely házassági vagyoni rendszert érintő határozatnak az e rendelet alapján történő elismerése és végrehajtása semmi esetre sem jelenti a határozat tárgyát képező házassági vagyoni rendszer alapjául szolgáló házasság fennállásának elismerését.
- (65) Rendezni kell az e rendelet és a házassági vagyoni rendszerek tárgyában született azon két- vagy többoldalú egyezmények közötti kapcsolatot, melyeknek a tagállamok részes felei.
- (66) Ez a rendelet nem zárhatja ki azt, hogy a Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország közötti, a házasságról, örökbefogadásról és gyámságról szóló nemzetközi magánjogi rendelkezéseket tartalmazó, 2006-ban felülvizsgált 1931. február 6-i egyezményben, a Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország közötti, az öröklésre, a végrendeletekre és a hagyatékok kezelésére vonatkozó nemzetközi magánjogi rendelkezéseket tartalmazó, 2012 júniusában felülvizsgált 1934. november 19-i egyezményben, valamint a Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország közötti, a polgári ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1977. október 11-i egyezményben részes tagállamok továbbra is alkalmazzák az említett egyezmények bizonyos rendelkezéseit, feltéve, hogy azok a házassági vagyoni rendszerrel kapcsolatos ügyekben hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozóan egyszerűbb és gyorsabb eljárásokat irányoznak elő.
- (67) E rendelet alkalmazásának elősegítése érdekében a tagállamok számára indokolt olyan kötelezettséget előírni, hogy a 2001/470/EK tanácsi határozattal²⁷ létrehozott, polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat útján közöljenek bizonyos információkat a házassági vagyoni rendszerekre vonatkozó jogszabályaikkal és eljárásaikkal kapcsolatban. Ahhoz, hogy a rendelet gyakorlati alkalmazását érintő információkat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* időben közzé lehessen tenni, a tagállamoknak az említett információkat a Bizottsággal is közölniük kell a rendelet alkalmazását megelőzően.
- (68) A rendelet alkalmazását elősegítendő, valamint a modern kommunikációs technológiák használatának lehetővé tétele érdekében formanyomtatványokat kell előírni azon tanúsítványok esetében, melyeket a határozatok, közokiratok vagy perbeli egyezségek végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelem kapcsán kell benyújtani.

²⁷ HL L 174., 2001.6.27., 25. o.

- (69) Az e rendeletben előírt időtartamok és határidők számításánál az időtartamokra, időpontokra és határidőkre vonatkozó szabályok meghatározásáról szóló, 1971. június 3-i 1182/71/EGK, Euratom tanácsi rendelet²⁸ kell alkalmazni.
- (70) E rendelet végrehajtása egységes feltételeinek biztosítása érdekében a Bizottságra végrehajtási hatásköröket kell ruházni a határozatok, perbeli egyezségek és közokiratok végrehajthatóvá nyilvánításával kapcsolatos tanúsítványok és formanyomtatványok meghatározása és későbbi módosítása tekintetében. Ezeket a hatásköröket a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról szóló, 2011. február 16-i 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek²⁹ megfelelően kell gyakorolni.
- (71) Tanácsadó bizottsági eljárást kell alkalmazni az e rendeletben előírt tanúsítványok és formanyomtatványok létrehozásáról és a későbbiekben azok módosításáról szóló végrehajtási jogi aktusok elfogadására a 182/2011/EU rendelet 4. cikkében foglalt eljárás keretében.
- (72) Mivel e rendelet célkitűzéseit – nevezetesen a személyek Európai Unión belüli szabad mozgását, a házastársak számára azon lehetőség biztosítását, hogy vagyoni viszonyaikat az életközösség ideje alatt, valamint a vagyontárgyak megosztásának idején rendezhessék egymás között vagy harmadik személyekkel szemben, valamint a nagyobb fokú kiszámíthatóság és jogbiztonság megteremtését – a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, hanem a rendelet léptéke és hatásai miatt – adott esetben a tagállamok közötti megerősített együttműködés révén – uniós szinten jobban megvalósíthatók, az Unió az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően intézkedéseket hozhat. Az e cikkben foglalt arányosság elvével összhangban ez a rendelet nem lépi túl az e célok eléréséhez szükséges mértéket.
- (73) Ez a rendelet tiszteletben tartja az alapvető jogokat, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert elveket, különösen a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot (7. cikk), a házasságkötéshez és a családalapításhoz való jogot az e jog gyakorlását szabályozó nemzeti jogszabályok szerint (9. cikk), a tulajdonhoz való jogot (17. cikk), a megkülönböztetés tilalmát (21. cikk), valamint a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot (47. cikk). A tagállamok bíróságainak és más illetékes hatóságainak e jogok és elvek tiszteletben tartásával kell alkalmazniuk ezt a rendeletet.

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. fejezet

Hatály és fogalommeghatározások

1. cikk **Hatály**

- (1) E rendelet a házassági vagyoni jogi rendszerekre alkalmazandó.
Nem alkalmazandó különösen az adó-, vám- és közigazgatási ügyekre.
- (2) E rendelet hatálya nem terjed ki a következőkre:
- a) a házastársak jogképessége,

²⁸ HL L 124., 1971.6.8., 1. o.
²⁹ HL L 55., 2011.2.28., 13. o.

- b) a házasság létezése, érvényessége vagy elismerése,
- c) a tartási kötelezettségek,
- d) az elhunyt házastárs utáni öröklés,
- e) szociális biztonság
- f) jogosultság a házasság időtartama alatt megszerzett és a házasság időtartama alatt nyugdíjjövedelmet nem generált öregségnyugdíj-jogosultság vagy rokkantságnyugdíj-jogosultság házastársak közötti átruházására vagy kiigazítására a házasság felbontása, különválás vagy a házasság érvénytelenítése esetén,
- g) valamely vagyontárgyra vonatkozó dologi jogok természete, valamint
- h) az ingatlannal vagy ingósággal kapcsolatos jogok nyilvántartásba vétele – beleértve az e nyilvántartásba vételre vonatkozó jogi követelményeket is – és az ilyen jogok nyilvántartásba vételének vagy nyilvántartásba vétele elmulasztásának a joghatása.

2. cikk

Hatáskör házassági vagyoni rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a tagállamokon belül

E rendelet nem érinti a tagállami hatóságok azon hatáskörét, hogy házassági vagyoni ügyekben eljárjanak.

3. cikk

Fogalommeghatározások

- (1) E rendelet alkalmazásában:
- a) „házassági vagyoni rendszer”: a házastársak egymás közötti, illetve harmadik személyekkel fennálló, házasság vagy annak felbontása következtében létrejött vagyoni viszonyaival kapcsolatos szabályok összessége;
 - b) „házassági vagyoni megállapodás”: a házastársak vagy a házasulandók között létrejött olyan megállapodás, amelyben azok házassági vagyoni rendszerükről rendelkeznek;
 - c) „közokirat”: valamely tagállamban az alaki követelményeknek megfelelően közokiratként kiállított vagy nyilvántartásba vett, házassági vagyoni ügyben keletkezett okirat, amelynek hitelessége:
 - i. a közokirat aláírására és tartalmára vonatkozik; és
 - ii. valamely hatóság vagy az eredeti eljárás helye szerinti tagállam által erre feljogosított bármely más szerv került megállapításra;
 - d) „határozat”: házassági vagyoni ügyben valamely tagállam bírósága által hozott határozat, elnevezésére való tekintet nélkül, ideértve a költségeknek és kiadásoknak valamely bírósági tisztviselő általi meghatározására vonatkozó határozatot is;

- e) „perbeli egyezség”: a bíróság által jóváhagyott vagy az eljárás során a bíróság előtt kötött, házassági vagyoni jogi ügyben létrejött egyezség;
 - f) „az eredeti eljárás helye szerinti tagállam”: az a tagállam, amelyben az esettől függően a határozatot meghozták, a közokiratot kiállították, illetve a perbeli egyezséget jóváhagyták vagy megkötötték;
 - g) „a végrehajtás helye szerinti tagállam”: az a tagállam, ahol a határozat, a közokirat vagy a perbeli egyezség elismerését és/vagy végrehajtását kérik.
- (2) E rendelet alkalmazásában „bíróság”: minden olyan igazságügyi hatóság és minden egyéb olyan, házassági vagyoni jogi ügyekben hatáskörrel rendelkező hatóság és jogi szakember, amely/aki igazságszolgáltatási feladatot lát el, vagy igazságügyi hatóság felhatalmazása alapján vagy annak felügyelete alatt jár el, feltéve, hogy ezek az egyéb hatóságok és jogi szakemberek szavatolják a pártatlanságot és a felek meghallgatáshoz való jogát, valamint feltéve, hogy a tevékenységük helye szerinti tagállam joga értelmében:
- i. határozataik ellen igazságügyi hatóság előtt jogorvoslással lehet élni, vagy azokat igazságügyi hatóság felülvizsgálhatja; valamint
 - ii. határozataik hasonló hatállyal és joghatással rendelkeznek, mint az igazságügyi hatóságok által ugyanilyen ügyben hozott határozatok.

A tagállamok az első albekezdésben említett egyéb hatóságokról és jogi szakemberekről a 64. cikkkel összhangban értesítik a Bizottságot.

II. fejezet

Joghatóság

4. cikk

Joghatóság az egyik házastárs halála esetén

Amennyiben valamely tagállam bíróságát a 650/2012/EU rendelet értelmében az egyik házastárs utáni örökléssel kapcsolatos ügyben megkeresik, e tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal az adott öröklési ügyvel kapcsolatos, a házassági vagyoni jogi ügyvel összefüggő kérdéseket érintő határozathozatalra.

5. cikk

Joghatóság a házasság felbontása, különválás vagy a házasság érvénytelenítése esetén

- (1) A (2) bekezdés sérelme nélkül, amennyiben valamely tagállam bíróságát a házasság felbontására, a különválásra vagy a házasság érvénytelenítésére vonatkozó kérelemmel a 2201/2003/EK rendelet értelmében megkeresik, e tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal az adott kérelemmel kapcsolatos, a házassági vagyoni rendszerrel összefüggő kérdéseket érintő határozathozatalra.
- (2) A házassági vagyoni jogi ügyekben az (1) bekezdés szerinti joghatóság feltétele a házastársak megállapodása abban az esetben, ha a házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése iránti kérelemmel kapcsolatos határozathozatal céljából megkeresett bíróság:
 - a) annak a tagállamnak a bírósága, amelyben a kérelmező szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik és amelyben a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább

- egy évet tartózkodott, összhangban a 2201/2003/EK rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának ötödik francia bekezdésével; vagy
- b) annak a tagállamnak a bírósága, amelynek a kérelmező állampolgára és amelyben szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, valamint amelyben a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább hat hónapot tartózkodott, összhangban a 2201/2003/EK rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának hatodik francia bekezdésével; vagy
 - c) megkeresésére a 2201/2003/EK rendelet 5. cikke alapján került sor a különválás házasságfelbontásra változtatása esetében, vagy
 - d) megkeresésére a 2201/2003/EK rendelet 7. cikke alapján került sor fennmaradó joghatóság esetében.
- (3) Amennyiben a (2) bekezdésben említett megállapodást még azt megelőzően megkötik, hogy sor került volna a bíróságnak a házassági vagyoni jogi ügyben határozathozatal céljából történő megkeresésére, e megállapodásnak meg kell felelnie a 7. cikk (2) bekezdésében foglaltaknak.

6. cikk

Joghatóság egyéb esetekben

Amennyiben egyetlen tagállam bírósága sem rendelkezik a 4. és 5. cikk szerint joghatósággal, illetve az e cikkeken foglaltakon kívüli esetekben a házastársak házassági vagyoni jogi ügyeiben azon tagállam bíróságai járhatnak el:

- a) amelynek területén a házastársak szokásos tartózkodási helye található a bíróság megkeresésekor, vagy ennek hiányában,
- b) amelynek területén a házastársak legutóbb szokásos tartózkodási hellyel rendelkeztek, amennyiben a bíróság megkeresésekor egyikük még mindig ott tartózkodik, vagy ennek hiányában,
- c) amelynek területén az alperes szokásos tartózkodási helye található a bíróság megkeresésekor, vagy ennek hiányában,
- d) amelynek mindkét házastárs állampolgára a bíróság megkeresésekor.

7. cikk

A joghatóság kikötése

- (1) A 6. cikk által szabályozott esetekben a felek megállapodhatnak arról, hogy a házassági vagyoni jogi rendszerüket érintő kérdésekben történő határozathozatalra azon tagállam bíróságai rendelkeznek kizárólagos joghatósággal, amelynek joga a 22. cikkel, a 26. cikk (1) bekezdésének a) vagy b) pontjával összhangban a házassági vagyoni jogi rendszerükre alkalmazandó, vagy hogy a házasságkötés helye szerinti tagállam bíróságai rendelkeznek kizárólagos joghatósággal.
- (2) A megállapodást írásba kell foglalni, keltezni kell, és azt a feleknek alá kell írniuk. A megállapodás tartós rögzítését biztosító, elektronikus módon történő bármely közlés egyenértékűnek minősül az írásos formával.

8. cikk

Az alperes megjelenésén alapuló joghatóság

- (1) Az e rendelet egyéb rendelkezéseiből eredő joghatóságon kívül azon tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal, amelynek joga a 22. cikkel, a 26. cikk (1) bekezdésének a) vagy b) pontjával összhangban alkalmazandó, és amely előtt az alperes perbe bocsátkozik. E szabály nem alkalmazható, amennyiben az alperes a bíróság joghatóságának kifogásolása céljából jelent meg a bíróságon, vagy a 4. cikk vagy a 5. cikk (1) bekezdése által szabályozott esetekben.
- (2) A bíróságnak, mielőtt az (1) bekezdés alapján megállapítaná joghatóságát, gondoskodnia kell arról, hogy az alperest tájékoztassák a joghatóság vitatásához fűződő jogáról, valamint a perbe bocsátkozás, illetve a perbe nem bocsátkozás következményeiről.

9. cikk

Vagylagos joghatóság

- (1) Amennyiben a 4., 6., 7. vagy 8. cikk alapján joghatósággal rendelkező tagállami bíróság kivételes esetben megállapítja, hogy nemzetközi magánjoga szerint a szóban forgó házasság nem képezheti házassági vagyoni jogi ügyben folytatott eljárás alapját, megállapíthatja joghatósága hiányát. Amennyiben a bíróság megállapítja joghatóságának hiányát, úgy azt indokolatlan késedelem nélkül kell tennie.
- (2) Amennyiben a 4. vagy 6. cikk alapján joghatósággal rendelkező bíróság megállapítja joghatóságának hiányát, és amennyiben a felek a 7. cikkel összhangban megállapodnak bármely más tagállam joghatóságának kikötéséről, úgy a házassági vagyoni jogi ügyükben az említett tagállam bíróságai járhatnak el.
Egyéb esetekben a házassági vagyoni jogi ügyben az 6., 8. cikk szerinti bármely másik tagállam bíróságai, illetve a házasságkötés helye szerinti tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal.
- (3) Ez a cikk nem alkalmazandó, ha a felek már birtokában vannak a házasság felbontásáról, a különválásról vagy a házasság érvénytelenítéséről szóló olyan határozatnak, amely az eljáró bíróság szerinti tagállamban elismerhető.³⁰

10. cikk

Kiegészítő joghatóság

Ha egyetlen tagállam bíróságai sem rendelkeznek a 4., 5., 6., 7. és 8. cikk alapján joghatósággal, vagy ha a 9. cikk szerinti valamennyi bíróság megállapította joghatóságának hiányát, és a 9. cikk (2) bekezdése értelmében egyetlen bíróság sem rendelkezik joghatósággal, akkor azon az alapon, hogy az egyik vagy mindkét házastárs ingatlan vagyontárgya egy adott tagállam területén található, ennek a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal, de ebben az esetben a megkeresett bíróság csak a szóban forgó ingatlan vagyontárggyal kapcsolatban hozhat határozatot.

11. cikk

Forum necessitatis

Ha egyetlen tagállam bíróságai sem rendelkeznek a 4., 5., 6., 7., 8. és 10. cikk szerint joghatósággal, vagy ha a 9. cikk szerinti valamennyi bíróság megállapította joghatóságának

³⁰ Ez a megfogalmazás („elismerhető”) szerepel a Brüsszel I. rendelet (átdolgozás) 33. cikke (1) bekezdésének a) pontjában és (3) bekezdésében, 34. cikke (1) bekezdésének b) pontjában és (23) preambulumbekkezdésében is.

hiányát, és a 9. cikk (2) bekezdése és a 6. cikk értelmében egyetlen tagállam bíróságai sem rendelkeznek joghatósággal, kivételes esetben valamely tagállam bíróságai határozatot hozhatnak a házassági vagyoni jogi ügyben, amennyiben az eljárás megindítása vagy lefolytatása ésszerűtlen vagy lehetetlen lenne egy olyan harmadik államban, amelyhez az ügy szorosan kötődik.

Az ügynek kielégítő mértékben kell kapcsolódnia az eljáró bíróság szerinti tagállamhoz.

12. cikk **Viszontkereset**

Az a bíróság, amely előtt a 4., 5., 6., 7., 8. cikk, a 9. cikk (2) bekezdése, a 10. vagy 11. cikk értelmében az eljárás folyamatban van, a viszontkereset vizsgálatára is joghatósággal rendelkezik, amennyiben az e rendelet hatálya alá tartozik.

13. cikk **Az eljárás hatályának korlátozása**

- (1) Amennyiben a 650/2012/EU rendelet hatálya alá tartozó öröklési ügyben az öröknyújtó hagyatéka harmadik államban található vagyontárgyat is tartalmaz, a házassági vagyoni jogi rendszer tárgyában eljáró bíróság az egyik fél kérésére dönthet úgy, hogy egy vagy több ilyen vagyontárgy tekintetében nem hoz határozatot, ha feltehető, hogy az említett vagyontárgyak tekintetében hozott határozatát nem fogják elismerni, és adott esetben nem fogják végrehajthatóvá nyilvánítani az említett harmadik államban.
- (2) Az (1) bekezdés nem érinti a felek azon jogát, hogy az eljáró bíróság tagállamának joga szerint korlátozzák az eljárás hatályát.

14. cikk **A bírósági eljárás kezdő időpontja**

E fejezet alkalmazásában valamely bírósági eljárás az alábbi időpontokban tekintendő megkezdettnek:

- a) az eljárást megindító irat, illetve az azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontjában, feltéve, hogy a felperes ezt követően nem mulasztotta el megtenni az alperes részére történő kézbesítés érdekében számára előírt intézkedéseket, vagy
- b) ha az iratot a bírósághoz történő benyújtást megelőzően kell kézbesíteni, abban az időpontban, amikor azt a kézbesítésért felelős hatóság megkapja, feltéve, hogy a felperes ezt követően nem mulasztotta el megtenni az iratnak a bírósághoz történő benyújtása érdekében számára előírt intézkedéseket, vagy
- c) ha a bíróság hivatalból indít eljárást, abban az időpontban, amikor a bíróság meghozza az eljárás megindításáról szóló határozatát, vagy ha nem kötelező ilyen határozatot hozni, abban az időpontban, amikor a bíróság iktatja az ügyet.

15. cikk
A joghatóság vizsgálata

Amennyiben valamely tagállam bírósága előtt házassági vagyoni jogi rendszerrel kapcsolatos olyan ügyben indul eljárás, amely tekintetében a bíróság e rendelet értelmében nem rendelkezik joghatósággal, a bíróság hivatalból megállapítja joghatóságának hiányát.

16. cikk
Az elfogadhatóság vizsgálata

- (1) Amennyiben egy olyan alperes, aki az eljárás megindításának helye szerinti tagállamtól eltérő államban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel, nem jelenik meg a bíróság előtt, az e rendelet szerint joghatósággal rendelkező bíróság az eljárást mindaddig felfüggeszti, amíg meg nem bizonyosodik afelől, hogy az alperes a védelméről való gondoskodáshoz kellő időben átvehette az eljárást megindító vagy az azzal egyenértékű iratot, vagy hogy valamennyi szükséges intézkedést megtették ennek érdekében.
- (2) A tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet³¹ 19. cikkét kell alkalmazni e cikk (1) bekezdése helyett, ha az eljárást megindító iratot, illetve az azzal egyenértékű iratot az említett rendelet alapján egyik tagállamból a másikba kellett továbbítani.
- (3) Amennyiben az 1393/2007/EK rendelet nem alkalmazandó, a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldön történő kézbesítéséről szóló, 1965. november 15-i hágai egyezmény 15. cikkét kell alkalmazni, ha az eljárást megindító iratot, illetve az azzal egyenértékű iratot az említett egyezmény alapján külföldre kellett továbbítani.

17. cikk
Perfüggőség

- (1) Amennyiben a felek között ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt különböző tagállamok bíróságai előtt indult eljárás, valamennyi olyan bíróság, amely előtt az eljárás később indult meg, hivatalból felfüggeszti az eljárást annak a bíróságnak a joghatósága megállapításáig, amely előtt elsőként indult meg az eljárás.
- (2) Az (1) bekezdésben említett esetekben a jogvita ügyében eljáró bármely bíróság kérésére bármely más eljáró bíróság késelem nélkül tájékoztatja az említett bíróságot arról, hogy mikor indította meg az eljárást.
- (3) Amennyiben megállapítják annak a bíróságnak a joghatóságát, amely előtt elsőként indult meg az eljárás, valamennyi olyan bíróság, amely előtt az eljárás később indult meg, ennek javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.

18. cikk
Összefüggő eljárások

- (1) Amennyiben összefüggő eljárások különböző tagállamok bíróságai előtt vannak folyamatban, valamennyi olyan bíróság, amely előtt az eljárás később indult meg, felfüggesztheti az eljárást.

³¹ HL L 324., 2007.12.10., 79. o.

- (2) Amennyiben ezen eljárások első fokon vannak folyamatban, valamennyi olyan bíróság, amely előtt az eljárás később indult meg, valamely fél kérelmére joghatóságának hiányát is megállapíthatja, ha az említett eljárásokra az a bíróság, amely előtt elsőként indult meg az eljárás, joghatósággal rendelkezik, és a rá vonatkozó jog az eljárások egyesítését lehetővé teszi.
- (3) E cikk alkalmazásában az eljárások akkor tekintendők összefüggőnek, ha olyan szoros kapcsolat áll fenn közöttük, hogy a külön eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok meghozatalának elkerülése végett célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együttesen határozni.

19. cikk

Ideiglenes, illetve biztosítási intézkedések

A valamely tagállam joga alapján rendelkezésre álló ideiglenes intézkedések – beleértve a biztosítási intézkedéseket is – a tagállam bíróságainál kérelmezhetők, még akkor is, ha e rendelet alapján az ügy érdemi elbírálására más tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal.

III. fejezet

Alkalmazandó jog

20. cikk

Egyetemes alkalmazás

Az e rendelet szerint alkalmazandóként meghatározott jogot arra való tekintet nélkül alkalmazni kell, hogy az egy tagállam joga-e vagy sem.

21. cikk

Az alkalmazandó jog egysége

A 22. vagy a 26. cikk értelmében a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog az e rendszer hatálya alá tartozó valamennyi vagyontárgyra alkalmazandó, függetlenül azok fellelhetőségi helyétől.

22. cikk

Az alkalmazandó jog megválasztása

- (1) A házastársak vagy a házasulandók megállapodhatnak a házassági vagyoni rendszerükre alkalmazandó jogról vagy annak megváltoztatásáról, amennyiben az alábbi jogok egyikéről van szó:
 - a) azon állam joga, amelynek területén a házastársak vagy a házasulandók, vagy egyikük szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik a megállapodás megkötésének időpontjában, vagy
 - b) azon állam joga, amelynek a házastársak vagy a házasulandók egyike a megállapodás megkötésének időpontjában állampolgára.
- (2) Amennyiben a házastársak másként nem állapodnak meg, a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jognak a házasság ideje alatt történő megváltoztatása csak jövőbeli hatállyal bír.

- (3) A (2) bekezdés alapján alkalmazandó jog visszamenőleges hatályú megváltoztatása nem érintheti hátrányosan harmadik felek e jogból eredő jogait.

23. cikk

Az alkalmazandó jog megválasztásáról szóló megállapodás alaki érvényessége

- (1) A 22. cikkben említett megállapodást írásba kell foglalni, keltezni kell, és azt mindkét házastársnak alá kell írnia. A megállapodás tartós rögzítését biztosító, elektronikus módon történő bármely közlés egyenértékűnek minősül az írásos formával.
- (2) Amennyiben azonban annak a tagállamnak a joga, amelyben a megállapodás megkötésének időpontjában mindkét házastárs szokásos tartózkodási helye található, további alaki követelményeket ír elő a házassági vagyoni jogi megállapodások tekintetében, alkalmazni kell ezeket a követelményeket.
- (3) Amennyiben a megállapodás megkötésének időpontjában a házastársak szokásos tartózkodási helye különböző tagállamokban van, és ezen államok jogai különböző alaki követelményeket írnak elő a házassági vagyoni jogi megállapodások tekintetében, alaki szempontból érvényes a megállapodás, ha megfelel az ezen államok egyikének jogában rögzített követelményeknek.
- (4) Amennyiben a megállapodás megkötésének időpontjában csak az egyik házastárs szokásos tartózkodási helye található egy adott tagállamban, és ez az állam további alaki követelményeket ír elő a házassági vagyoni jogi megállapodások tekintetében, alkalmazni kell ezeket a követelményeket.

24. cikk

Hozzájárulás és anyagi érvényesség

- (1) A jogválasztásról szóló megállapodás vagy valamely megállapodási feltétel meglétét és érvényességét azon jog határozza meg, amely a megállapodás vagy megállapodási feltétel érvényessége esetén e rendelet 22. cikke alapján irányadó lenne.
- (2) A házastárs azonban annak megállapítása érdekében, hogy hozzájárulását nem adta meg, hivatkozhat azon ország jogára, amelyben a bírósághoz fordulás időpontjában szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, ha a körülményekből az tűnik ki, hogy nem lenne ésszerű magatartása következményeinek az (1) bekezdésben meghatározott jognak megfelelően történő meghatározása.

25. cikk

A házassági vagyoni jogi megállapodás alaki érvényessége

- (1) A házassági vagyoni jogi megállapodást írásba kell foglalni, keltezni kell, és azt mindkét házastársnak alá kell írnia. A megállapodás tartós rögzítését biztosító, elektronikus módon történő bármely közlés egyenértékűnek minősül az írásos formával.
- (2) Amennyiben azonban annak a tagállamnak a joga, amelyben a megállapodás megkötésének időpontjában mindkét házastárs szokásos tartózkodási helye található, további alaki követelményeket ír elő a házassági vagyoni jogi megállapodások tekintetében, alkalmazni kell ezeket a követelményeket.

Amennyiben a megállapodás megkötésének időpontjában a házastársak szokásos tartózkodási helye különböző tagállamokban van, és ezen államok jogai különböző alaki követelményeket írnak elő a házassági vagyoni jogi megállapodások tekintetében, alaki

szempontból érvényes a megállapodás, ha megfelel az ezen államok egyikének jogában rögzített követelményeknek.

Amennyiben a megállapodás megkötésének időpontjában csak az egyik házastárs szokásos tartózkodási helye található egy adott tagállamban, és ez az állam további alaki követelményeket ír elő a házassági vagyoni jogi megállapodások tekintetében, alkalmazni kell ezeket a követelményeket.

- (3) Ha azonban a házassági vagyoni jogi rendszer tekintetében alkalmazandó jog további alaki követelményeket is megállapít, alkalmazni kell ezeket a követelményeket.

26. cikk

A felek jogválasztása hiányában alkalmazandó jog

- (1) A jog megválasztásával kapcsolatos, a 22. cikk szerinti megállapodás hiányában a házassági vagyoni jogi rendszerre azon állam jogát kell alkalmazni:
- amelyben a házastársak házasságkötés utáni első közös szokásos tartózkodási helye található, vagy ennek hiányában,
 - amelynek a házasságkötés időpontjában mindkét házastárs állampolgára, vagy ennek hiányában,
 - amelyhez a házasságkötés időpontjában a két házastársat együtt a legszorosabb kötelékek fűzik, figyelembe véve valamennyi körülményt.
- (2) Amennyiben a házastársak egynél több közös állampolgársággal rendelkeznek a házasságkötés időpontjában, kizárólag az (1) bekezdés a) és c) pontja alkalmazandó.
- (3) Kivételes esetben és a házastársak bármelyikének kérelmére a házassági vagyoni jogi rendszerrel kapcsolatos ügyben joghatósággal rendelkező igazságügyi hatóság úgy határozhat, hogy az (1) bekezdés a) pontja alapján alkalmazandó jog szerinti államtól eltérő állam joga irányadó a házassági vagyoni jogi rendszerre, amennyiben a kérelmező igazolja, hogy:
- a házastársak utolsó közös szokásos tartózkodási helye az említett másik államban jelentősen hosszabb ideig fennállt, mint az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott államban; valamint
 - vagyoni viszonyaik kialakításakor vagy megtervezésekor mindkét házastárs az említett másik állam jogára hivatkozott.

Az említett másik állam joga a házasságkötés időpontjától kezdve irányadó, kivéve, ha ezzel valamelyik házastárs nem ért egyet. Ez utóbbi esetben, az említett másik állam joga attól az időponttól bír hatállyal, amikor az utolsó közös szokásos tartózkodási helyüket az említett másik államban létesítették.

A másik állam jogának alkalmazása nem érintheti hátrányosan a harmadik feleknek az (1) bekezdés a) pontja alapján alkalmazandó jogból eredő jogait.

A (3) bekezdés nem alkalmazandó, ha a házastársak házassági vagyoni jogi megállapodást kötöttek azt megelőzően, hogy az utolsó közös szokásos tartózkodási helyüket az említett másik államban létesítették.

27. cikk

Az alkalmazandó jog hatálya

Az e rendelet hatálya alá tartozó házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog többek között az alábbiakat határozza meg:

- a) az egyik vagy mindkét házastárs tulajdonának különböző kategóriákba sorolása a házasság során és azt követően;
- b) a tulajdon áthelyezése egyik kategóriából a másikba;
- c) a házastársak felelőssége egymás kötelezettségei és adósságai tekintetében;
- d) az egyik vagy mindkét házastárs tulajdonnal kapcsolatos hatáskörei, jogai és kötelezettségei;
- e) a házassági vagyoni rendszer felbontása és a tulajdon felosztása, megosztása vagy megszüntetése;
- f) a házassági vagyoni rendszer joghatása valamely házastárs és harmadik felek jogviszonyára; valamint
- g) a házassági vagyoni megállapodás anyagi érvényessége.

28. cikk

Harmadik személlyel szembeni joghatások

- (1) A 27. cikk f) pontjának ellenére a házastársak közötti házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jogot a házastársak nem érvényesíthetik harmadik féllel szemben a harmadik fél és az egyik vagy mindkét házastárs közötti jogvitában, kivéve, ha a harmadik fél tudott, illetve kellő gondosság mellett kellett, hogy tudjon az adott jogról.
- (2) Úgy tekintendő, hogy a harmadik fél a birtokában van ennek az ismeretnek, amennyiben:
 - a) a házassági vagyoni rendszerre alkalmazandó jog
 - i. azon államé, amelynek joga a házastárs és a harmadik fél közötti ügyletre alkalmazandó,
 - ii. azon államé, amelyben a szerződő házastárs és a harmadik fél szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy
 - iii. ingatlanvagyonot érintő esetekben az ingatlan helye szerinti állam joga,vagy
 - b) a házastársak bármelyike a házassági vagyoni rendszer nyilvánosságára vagy nyilvántartásba vételére vonatkozó, azon jogban foglalt előírásoknak megfelelően járt el, amely
 - i. azon államé, amelynek joga a házastárs és a harmadik fél közötti ügyletre alkalmazandó,
 - ii. azon államé, amelyben a szerződő házastárs és a harmadik fél szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy
 - iii. ingatlanvagyonot érintő esetekben az ingatlan helye szerinti állam joga.

- (3) Amennyiben a házastársak közötti házassági vagyoni jogi rendszerre alkalmazandó jogot a házastársak az (1) bekezdés alapján nem érvényesíthetik harmadik féllel szemben, a házassági vagyoni jogi rendszer harmadik féllel szembeni joghatása tekintetében:
- a) azon állam joga irányadó, amelynek joga a házastárs és a harmadik fél közötti ügyletre alkalmazandó, vagy
 - b) ingatlanvagyonot vagy nyilvántartásba vett vagyontárgyakat vagy jogokat érintő esetekben azon állam joga irányadó, amelyben az ingatlan található, illetve amelyben a vagyontárgyakat vagy jogokat nyilvántartásba vették.

29. cikk

Dologi jogok megfeleltetése

Ha egy személy a házassági vagyoni jogi rendszerre alkalmazandó jog alapján őt megillető dologi jogra hivatkozik, azonban azon tagállam joga, ahol e jogra hivatkozik, nem ismeri a kérdéses dologi jogot, a szóban forgó jogot – szükség esetén és amennyire lehetséges – az említett állam jogában létező, hozzá legközelebb álló jognak kell megfeleltetni, figyelembe véve az adott dologi jog által megvalósítani kívánt célokat és érdekeket, valamint a hozzá fűződő joghatást.

30. cikk

Imperatív rendelkezések

- (1) E rendelet alapján semmi nem korlátozhatja az eljáró bíróság szerinti ország joga által előírt imperatív rendelkezések alkalmazását.
- (2) Az imperatív rendelkezések olyan rendelkezések, amelyek betartását minden tagállam a közérdek – mint például politikai, társadalmi vagy gazdasági rendjének megőrzése – szempontjából döntő fontosságúnak ítéli, és megköveteli a hatálya alá eső valamennyi tényállásra történő alkalmazását, függetlenül attól, hogy e rendelet a házassági vagyoni jogi rendszerre vonatkozóan mely jog alkalmazását írja elő.

31. cikk

Közrend

Bármely állam e rendelet értelmében alkalmazandó joga valamely rendelkezésének alkalmazása csak akkor tagadható meg, ha az alkalmazás nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen az eljáró bíróság államának közrendjével.

32. cikk

A vissza- és továbbutalás kizárása

Valamely állam e rendelet szerint alkalmazandó jogán az adott államban hatályban lévő jogszabályokat kell érteni, a nemzetközi magánjogi jogszabályok kizárásával.

33. cikk

Az egynél több jogrendszerrel rendelkező államok – területközi kollízió

- (1) Amennyiben az e rendelet által meghatározott jog olyan államé, amely több olyan területi egységből áll, amelyek mindegyike saját jogszabályokkal rendelkezik a házassági vagyoni jogi rendszerek vonatkozásában, akkor az adott állam belső kollíziós szabályai határozzák meg azt a releváns területi egységet, amelynek jogszabályait alkalmazni kell.

- (2) Ilyen belső kollíziós szabályok hiányában:
- a) az alkalmazandó jognak a házastársak szokásos tartózkodási helyére hivatkozó rendelkezések szerinti meghatározásához az (1) bekezdésben említett állam jogára való hivatkozásokat azon területi egység jogára való hivatkozásként kell értelmezni, amelyben a házastársak szokásos tartózkodási helye található;
 - b) az alkalmazandó jognak a házastársak állampolgárságára hivatkozó rendelkezések szerinti meghatározásához az (1) bekezdésben említett állam jogára való hivatkozásokat azon területi egység jogára való hivatkozásként kell értelmezni, amelyhez a házastársakat a legszorosabb kapcsolat fűzi;
 - c) az alkalmazandó jognak az egyéb tényezőkre kapcsoló elvként hivatkozó egyéb rendelkezések szerinti meghatározásához az (1) bekezdésben említett állam jogára való hivatkozásokat azon területi egység jogára való hivatkozásként kell értelmezni, amelyben az adott tényező található.

34. cikk

Az egynél több jogrendszerrel rendelkező államok – személyközi kollízió

Olyan állam esetében, amely a házassági vagyoni jogi rendszer vonatkozásában két vagy több, a személyek különböző kategóriáira alkalmazandó jogrendszerrel vagy szabályrendszerrel rendelkezik, az állam jogára való hivatkozásokat az adott állam hatályos szabályai által meghatározott jogrendszerre vagy szabályrendszerre való hivatkozásként kell értelmezni. Ilyen szabályok hiányában az a jogrendszer vagy szabályrendszer alkalmazandó, amelyhez a házastársakat a legszorosabb kapcsolat fűzi.

35. cikk

E rendelet alkalmazásának mellőzése belső kollízió esetén

Az a tagállam, amely több olyan területi egységből áll, amelyek mindegyike saját jogszabályokkal rendelkezik a házassági vagyoni jogi rendszerek vonatkozásában, nem köteles e rendeletet alkalmazni a kizárólag e területi egységek jogai között fennálló kollízió esetén.

IV. fejezet

A határozatok elismerése, végrehajthatósága és végrehajtása

36. cikk

Elismerés

- (1) Az egyik tagállamban hozott határozatokat a többi tagállamban külön eljárás nélkül el kell ismerni.
- (2) Az az érdekelt fél, aki egy jogvita elsődleges tárgyává egy határozat elismerését teszi, a 44–57. cikkben meghatározott eljárások keretében kérelmezheti a határozat elismerését.
- (3) Amennyiben az egyik tagállam bíróságán folyó eljárás kimenetele az elismerés mint előkérdés eldöntésétől függ, az említett bíróság jogosult e kérdés eldöntésére.

37. cikk

Az elismerés megtagadásának indokai

A határozat nem ismerhető el, amennyiben:

- a) az elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével (*ordre public*), amelyben az elismerést kérelmezik;
- b) a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az eljárást megindító iratot vagy az azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá;
- c) összeegyeztethetetlen egy, az azonos felek közötti eljárásban abban a tagállamban hozott határozattal, amelyben az elismerést kérelmezik;
- d) összeegyeztethetetlen egy másik tagállamban vagy harmadik államban, azonos jogalaptól származó, azonos felek közötti eljárásban hozott korábbi határozattal, feltéve, hogy a korábbi határozat megfelel az elismerés feltételeinek abban a tagállamban, amelyben az elismerést kérelmezik.

38. cikk

Alapjogok

A 36. cikk alkalmazásakor a bíróságoknak és a tagállamok egyéb illetékes hatóságainak tiszteletben kell tartaniuk az Európai Unió Alapjogi Chartája által elismert alapvető jogokat és elveket, különösen a Chartának a megkülönböztetés tilalmáról szóló 21. cikkét.

39. cikk

Az eredetileg eljáró bíróság joghatóságának felülvizsgálatára vonatkozó tilalom

- (1) Az eredeti eljárás helye szerinti tagállam bíróságának joghatóságát nem lehet felülvizsgálni.
- (2) A közrend (*ordre public*) tekintetében a 37. cikkben említett kritérium nem vonatkozik a 4–11. cikkben említett joghatósági szabályokra.

40. cikk

Az érdemi felülvizsgálat kizártsága

A valamely tagállamban hozott határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

41. cikk

Az elismerési eljárás felfüggesztése

Annak a tagállamnak a bírósága, amely előtt egy másik tagállamban hozott határozat elismerését kérelmezik, felfüggesztheti az eljárást, ha a határozat ellen rendes jogorvoslat iránti kérelmet nyújtottak be az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban.

42. cikk

Végrehajthatóság

A valamely tagállamban hozott és az adott államban végrehajtható határozat egy másik tagállamban is végrehajtható, amennyiben azt a 44–57. cikkben meghatározott eljárás keretében bármely érdekelt fél kérelmére ott végrehajthatóvá nyilvánították.

43. cikk

A lakóhely meghatározása

Annak megállapításához, hogy a 44–57. cikkben meghatározott eljárás céljából az adott fél rendelkezik-e lakóhellyel a végrehajtás helye szerinti tagállamban, az eljáró bíróság e tagállam belső jogát alkalmazza.

44. cikk

A tagállami bíróságok hatásköre és illetékessége

- (1) A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet a végrehajtás helye szerinti tagállam azon bíróságához vagy illetékes hatóságához kell benyújtani, amelyről az adott tagállam a 64. cikk alapján a Bizottságot tájékoztatta.
- (2) Az illetékességet annak a félnek a lakóhelye alapján határozzák meg, akivel szemben a végrehajtást kérték, vagy pedig a végrehajtás helye alapján.

45. cikk

Az eljárás

- (1) A kérelem nyomán indult eljárásra a végrehajtás helye szerinti tagállam joga az irányadó.
- (2) A kérelmező nem köteles a végrehajtás helye szerinti tagállamban sem postacímmel, sem meghatalmazott képviselővel rendelkezni.
- (3) A kérelemhez a következő okiratokat kell csatolni:
 - a) a határozatnak a hitelessége megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő másolata;
 - b) az eredeti tagállam bírósága vagy illetékes hatósága által – a 67. cikk (2) bekezdésében említett tanácsadói bizottsági eljárás keretében meghatározott – formanyomtatványon kiállított tanúsítvány, a 46. cikk sérelme nélkül.

46. cikk

A tanúsítvány bemutatásának elmulasztása

- (1) Ha a 45. cikk (3) bekezdésének b) pontjában említett tanúsítványt nem mutatják be, a bíróság vagy az illetékes hatóság annak bemutatására határidőt szabhat, elfogadhat azzal egyenértékű okiratot, vagy, ha úgy véli, hogy elegendő információval rendelkezik, eltekinthet annak bemutatásától.
- (2) A bíróság vagy az illetékes hatóság kérésére be kell mutatni az okiratok fordítását vagy átíratát. A fordítást a tagállamok valamelyikében fordítások készítésére jogosult személynek kell készítenie.

47. cikk

Végrehajthatóvá nyilvánítás

A határozatot a 45. cikk szerinti alaki követelmények teljesítését követően haladéktalanul – a 37. cikk szerinti felülvizsgálat nélkül – végrehajthatóvá kell nyilvánítani. Az a fél, aki ellen a végrehajtást kérték, az eljárásnak ebben a szakaszában a kérelemre észrevételt nem tehet.

48. cikk

Értesítés a végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló kérelem tárgyában hozott határozatról

- (1) A végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló kérelem tárgyában hozott határozatot haladéktalanul a kérelmező tudomására kell hozni a végrehajtás helye szerinti tagállam joga által megállapított eljárás keretében.
- (2) A végrehajthatóvá nyilvánításról szóló határozatot kézbesíteni kell annak a félnek, aki ellen a végrehajtást kérték, a végrehajthatóvá nyilvánított határozattal együtt, amennyiben azt a fél részére még nem kézbesítették.

49. cikk

A végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló kérelem tárgyában hozott határozat elleni jogorvoslati kérelem

- (1) A végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló kérelem tárgyában hozott határozat ellen bármely fél jogorvoslati kérelmet nyújthat be.
- (2) A jogorvoslatot ahhoz a bírósághoz kell benyújtani, amelyről az érintett tagállam a 64. cikk alapján a Bizottságot tájékoztatta.
- (3) A jogorvoslati kérelmet a kontradiktórius eljárásra vonatkozó szabályoknak megfelelően kell elbírálni.
- (4) Amennyiben az a fél, aki ellen a végrehajtást kérték, a kérelmező által benyújtott jogorvoslatot érintő eljárásban nem jelenik meg a jogorvoslat tárgyában eljáró bíróság előtt, a 16. cikket kell alkalmazni még abban az esetben is, ha az a fél, aki ellen a végrehajtást kérték, egyik tagállamban sem rendelkezik lakóhellyel.
- (5) A végrehajthatóvá nyilvánítás elleni jogorvoslati kérelmet a végrehajthatóvá nyilvánításról szóló határozat kézbesítésétől számított 30 napon belül kell benyújtani. Ha annak a félnek, akivel szemben a végrehajtást kérik, más tagállamban van a lakóhelye, mint ahol a végrehajthatóságot megállapították, a jogorvoslatra nyitva álló időtartam a személyes vagy a lakóhelyen történő kézbesítés időpontjától számított 60 nap. A határidő a távolságra tekintettel nem hosszabbítható meg.

50. cikk

A jogorvoslat tárgyában hozott határozat megtámadására vonatkozó eljárás

A jogorvoslat tárgyában hozott határozat kizárólag azon eljárás keretében támadható meg, amelyről az érintett tagállam a 64. cikk alapján a Bizottságot tájékoztatta.

51. cikk

A végrehajthatóvá nyilvánítás megtagadása vagy visszavonása

Az a bíróság, amelynél a 49. vagy 50. cikk alapján jogorvoslatot nyújtottak be, kizárólag a 37. cikkben meghatározott indokok egyike alapján utasíthatja el vagy vonhatja vissza a végrehajthatóságot megállapító határozatot. A bíróság késedelem nélkül határozatot hoz.

52. cikk

Az eljárás felfüggesztése

Az a bíróság, amelynél a 49. vagy 50. cikk alapján jogorvoslatot nyújtanak be, felfüggeszti az eljárást annak a félnek a kérelmére, akivel szemben a végrehajtást kérik, ha az eredeti eljárás helye

szerinti tagállamban a határozat végrehajthatóságát jogorvoslati kérelem benyújtása miatt felfüggesztik.

53. cikk

Ideiglenes, illetve biztosítási intézkedések

- (1) Amennyiben a határozatot e fejezetnek megfelelően el kell ismerni, a kérelmező a végrehajtás helye szerinti tagállam jogának megfelelően, a 46. cikk szerinti végrehajthatóvá nyilvánítás nélkül is minden esetben igénybe vehet ideiglenes intézkedéseket, beleértve a biztosítási intézkedéseket is.
- (2) A végrehajthatóvá nyilvánítás jogszabály erejénél fogva feljogosít biztosítási intézkedések megtételére.
- (3) A 49. cikk (5) bekezdése szerint a végrehajthatóság megállapítása elleni jogorvoslatra meghatározott időtartam alatt, az ilyen jogorvoslat elbírálásáig, végrehajtási intézkedés nem tehető, kivéve annak a félnek a vagyona elleni biztosítási intézkedést, aki ellen a végrehajtást kérték.

54. cikk

Részleges végrehajthatóság

- (1) Amennyiben a határozatot több tárgyban hozták, és a végrehajthatóság nem állapítható meg valamennyi tárgy tekintetében, a bíróság vagy az illetékes hatóság azt egy vagy több tárgy tekintetében állapítja meg.
- (2) A kérelmező a határozat egyes részeire korlátozva is kérelmezheti a végrehajthatóvá nyilvánítást.

55. cikk

Jogi segítségnyújtás

Az a kérelmező, aki az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban teljes vagy részleges jogi segítségnyújtásban vagy költségek és kiadások alóli mentességben részesült, a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás során jogosult a végrehajtás helye szerinti tagállam joga alapján járó legkedvezőbb elbánásra a jogi segítségnyújtás vagy a költségek és kiadások alóli mentesség terén.

56. cikk

Biztosíték, óvadék vagy letét tilalma

A valamely tagállamban egy másik tagállamban hozott határozat elismerését, végrehajthatóvá nyilvánítását vagy végrehajtását kérelmező fél nem kötelezhető semmilyen biztosíték, óvadék vagy letét – függetlenül annak elnevezésétől – megfizetésére azzal az indokkal, hogy külföldi állampolgár, vagy hogy nem rendelkezik lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel a végrehajtás helye szerinti tagállamban.

57. cikk

Díj- és illetékmentesség

A végrehajthatóvá nyilvánítási eljárásban a végrehajtás helye szerinti tagállamban semmiféle, a tárgy értéke alapján kiszámított díj vagy illeték nem számítható fel.

V. fejezet

Közokirat és perbeli egyezség

58. cikk

A közokiratok elfogadása

- (1) A valamely tagállamban kiállított közokirat ugyanolyan bizonyító erővel bír egy másik tagállamban, mint az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban, vagy az azzal a lehető legnagyobb mértékben hasonló bizonyító erővel bír, feltéve, hogy ez nem ellentétes nyilvánvalóan az érintett tagállam közrendjével (*ordre public*).

A közokiratot egy másik tagállamban felhasználni szándékozó személy kérheti a közokiratot az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban kiállító hatóságot, hogy töltsse ki a 67. cikk (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében meghatározott formanyomtatványt, és ennek során azt is részletezze, hogy milyen bizonyító erővel rendelkezik a közokirat az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban.

- (2) A közokirat hitelessége kizárólag az eredeti eljárás helye szerinti tagállam bíróságai előtti eljárás útján támadható meg, és arról az említett tagállam joga alapján kell dönten. A megtámadott közokirat más tagállamban mindaddig nem rendelkezik bizonyító erővel, amíg az illetékes bíróság előtt folyamatban van annak elbírálása.
- (3) A közokiratban foglalt jogügyletekkel vagy jogviszonyokkal kapcsolatban kizárólag az e rendelet alapján joghatósággal rendelkező bíróságok előtt emelhető kifogás, és arról a III. fejezet értelmében alkalmazandó jog alapján kell dönten. A megtámadott közokirat a vitatott kérdést illetően az eredeti eljárás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban mindaddig nem rendelkezik bizonyító erővel, amíg az illetékes bíróság előtt folyamatban van a kifogás elbírálása.
- (4) Amennyiben egy tagállam bírósága előtt folyó eljárás kimenetele a házassági vagyoni jogi ügyre vonatkozó közokiratban foglalt jogügyletekre vagy jogviszonyokra vonatkozó előkérdés eldöntésétől függ, az említett bíróság joghatósággal rendelkezik e kérdés eldöntésére.

59. cikk

A közokiratok végrehajthatósága

- (1) Az eredeti tagállamban végrehajtható közokiratot valamely más tagállamban bármely érdekelt fél kérelmére végrehajthatóvá kell nyilvánítani a 44–57. cikkben meghatározott eljárás keretében.
- (2) A 45. cikk (3) bekezdésének b) pontja alkalmazásában a közokiratot kiállító hatóság bármely érdekelt fél kérelmére a 67. cikk (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében meghatározott formanyomtatványon tanúsítványt állít ki.
- (3) Az a bíróság, amely előtt a 49. vagy 50. cikk alapján jogorvoslatot nyújtottak be, a végrehajthatóvá nyilvánítást kizárólag abban az esetben tagadja meg vagy vonja vissza, ha a közokirat végrehajtása nyilvánvalóan ellentétes a végrehajtás helye szerinti tagállam közrendjével (*ordre public*).

60. cikk

A bírósági egyezségek végrehajthatósága

- (1) Az eredeti tagállamban végrehajtható bírósági egyezséget valamely más tagállamban bármely érdekelt fél kérelmére végrehajthatóvá kell nyilvánítani a 44–57. cikkben meghatározott eljárás keretében.
- (2) A 45. cikk (3) bekezdésének b) pontja alkalmazásában azon bíróság, amely az egyezséget jóváhagyta vagy amely előtt azt megkötötték, bármely érdekelt fél kérelmére a 67. cikk (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében meghatározott formanyomtatványon tanúsítványt állít ki.
- (3) Az a bíróság, amely előtt a 49. vagy 50. cikk alapján jogorvoslatot nyújtottak be, a végrehajthatóvá nyilvánítást kizárólag abban az esetben tagadja meg vagy vonja vissza, ha a perbeli egyezés végrehajtása nyilvánvalóan ellentétes a végrehajtás helye szerinti tagállam közrendjével (*ordre public*).

VI. fejezet

Általános és záró rendelkezések

61. cikk

Hitelesítés és más hasonló alaki követelmények

Az e rendelet alapján valamely tagállamban kiállított okiratok tekintetében hitelesítésre vagy más hasonló alaki követelményre nincs szükség.

62. cikk

Kapcsolat a meglévő nemzetközi egyezményekkel

- (1) A Szerződés 351. cikke szerinti tagállami kötelezettségek sérelme nélkül, ez a rendelet nem érinti azoknak a kétoldalú vagy többoldalú egyezményeknek az alkalmazását, amelyeknek e rendelet elfogadásakor egy vagy több tagállam a részes fele, és amelyek az e rendelet által szabályozott kérdésekre vonatkoznak.
- (2) Az (1) bekezdés ellenére a tagállamok között ez a rendelet elsőbbséget élvez azokkal az egyezményekkel szemben, amelyek az e rendelet által szabályozott kérdésekre vonatkoznak, és amelyeknek a tagállamok részes felei.
- (3) Ez a rendelet nem zárja ki azt, hogy a Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország közötti, a házasságról, örökbefogadásról és gyámságról szóló nemzetközi magánjogi rendelkezéseket tartalmazó, 2006-ben felülvizsgált 1931. február 6-i egyezményben, a Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország közötti, az öröklésre, a végrendeletekre és a hagyatékok kezelésére vonatkozó nemzetközi magánjogi rendelkezéseket tartalmazó, 2012 júniusában felülvizsgált 1934. november 19-i egyezményben, valamint a Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország közötti, a polgári ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1977. október 11-i egyezményben részes tagállamok alkalmazzák az említett egyezményeket, feltéve, hogy azok a házassági vagyoni jogi ügyekben hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozóan egyszerűbb és gyorsabb eljárásokat írnak elő.

63. cikk

A nyilvánosságra hozott információk

A tagállamok annak érdekében, hogy az információkat a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat keretében nyilvánosságra hozzák, a Bizottság rendelkezésére bocsátják a házassági vagyoni jogi rendszereikkel kapcsolatos nemzeti jogszabályaik és eljárásaik rövid összefoglalóját beleértve azt is, hogy milyen típusú hatóság rendelkezik hatáskörrel a házassági vagyoni jogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekben, valamint hogy melyek a 28. cikkben említett, harmadik személyekkel szembeni joghatások.

A tagállamok folyamatosan frissítik ezeket az információkat.

64. cikk

Az elérhetőségekkel és az eljárásokkal kapcsolatos információk

- (1) A tagállamok ...* - ig tájékoztatják a Bizottságot a következőkről:
 - a) a 44. cikk (1) bekezdésével összhangban benyújtott, végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek és az ilyen kérelmekkel kapcsolatos határozatok ellen a 49. cikk (2) bekezdésével összhangban benyújtott jogorvoslati kérelmek elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok vagy hatóságok;
 - b) az 50. cikkben említett, a jogorvoslat tárgyában hozott határozat megtámadására vonatkozó eljárások.

A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot az ezen információkat érintő minden későbbi változásról.

- (2) A Bizottság az (1) bekezdéssel összhangban közölt információkat az (1) bekezdés a) pontjában említett bíróságok és hatóságok címe és elérhetőségei kivételével közzéteszi az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*.
- (3) A Bizottság az (1) bekezdésnek megfelelően közölt valamennyi információt bármely megfelelő eszközön – elsősorban a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózaton – keresztül közzéteszi.

65. cikk

A 3. cikk (2) bekezdésében említett információkat tartalmazó jegyzék összeállítása és későbbi módosításai

- (1) A Bizottság a tagállamoktól kapott értesítések alapján összeállítja a 3. cikk (2) bekezdésében említett egyéb hatóságok és jogi szakemberek jegyzékét.
- (2) A tagállamok értesítik a Bizottságot az említett jegyzékben szereplő információkban bekövetkezett későbbi változásokról. A Bizottság ennek megfelelően módosítja a jegyzéket.
- (3) A Bizottság a jegyzéket és annak későbbi módosításait közzéteszi az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*.
- (4) A Bizottság az (1) és (2) bekezdéssel összhangban közölt valamennyi információt bármely egyéb megfelelő eszközön – elsősorban a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózaton – keresztül közzéteszi.

* HL: kérjük a dátum beillesztését: hat hónappal a rendelet alkalmazási időpontját megelőzően.

66. cikk

A 45. cikk (3) bekezdésének b) pontjában, valamint az 58., az 59. és a 60. cikkben említett tanúsítványok és formanyomtatványok meghatározása és későbbi módosítása

A Bizottság végrehajtási aktusokat fogad el a 45. cikk (3) bekezdésének b) pontjában, valamint az 58., az 59. és a 60. cikkben említett tanúsítványok és formanyomtatványok meghatározása, illetve azok későbbi módosítása céljából. Ezeket a végrehajtási aktusokat a 67. cikk (2) bekezdésben említett tanácsadó bizottsági eljárással összhangban kell elfogadni.

67. cikk

A bizottsági eljárás

- (1) A Bizottság munkáját egy bizottság segíti. Ez a bizottság a 182/2011/EU rendelet értelmében vett bizottságnak minősül.
- (2) Az e bekezdésre történő hivatkozáskor a 182/2011/EU rendelet 4. cikkét kell alkalmazni.

68. cikk

Felülvizsgálati záradék

- (1) A Bizottság legkésőbb e rendelet alkalmazási időpontja után nyolc évvel jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak e rendelet alkalmazásáról. A jelentéshez szükség esetén a rendelet módosítására irányuló javaslatokat kell mellékelni.
- (2) A Bizottság legkésőbb e rendelet alkalmazási időpontja után öt évvel jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak e rendelet 9. cikkének és 38. cikkének alkalmazásáról. A jelentésben elsősorban azt kell értékelni, hogy az említett két cikk mennyiben járult hozzá az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításához.
- (3) E célból a tagállamok tájékoztatják a Bizottságot e rendelet bíróságai által történő alkalmazásáról.

69. cikk

Átmeneti rendelkezések

- (1) Ezt a rendeletet kizárólag a rendelet alkalmazásának kezdőnapján vagy azt követően indított bírósági eljárásokra, az alaki követelményeknek megfelelően kiállított vagy nyilvántartásba vett közokiratokra, valamint jóváhagyott vagy kötött perbeli egyezségekre kell alkalmazni, figyelemmel a (2) és (3) bekezdésre is.
- (2) Ha azonban az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban e rendelet alkalmazásának megkezdése előtt megindították az eljárást, az ezen időpont után hozott határozatokat a IV. fejezettel összhangban el kell ismerni és végre kell hajtani, feltéve, hogy az alkalmazott joghatósági szabályok megfelelnek a II. fejezetben foglalt szabályoknak.
- (3) A III. fejezet rendelkezéseit csak azon házastársakra kell alkalmazni, akik e rendelet alkalmazásának megkezdése után kötöttek házasságot vagy jelölték ki a házassági vagyoni jogi rendszerükre alkalmazandó jogot.

70. cikk
Hatálybalépés

- (1) Ez a rendelet az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.
- (2) Ezt a rendeletet ...³²-tól/-től kell alkalmazni, a 63. és a 64. cikk kivételével, amelyek ...³³-tól/-től alkalmazandók, valamint a 65., a 66. és a 67. cikk kivételével, amelyek ...³⁴-tól/-től alkalmazandók.

Ez a rendelet a Szerződéseknek megfelelően a részt vevő tagállamokban teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.
a Tanács részéről

az elnök

³² Két és fél évvel a hatálybalépése után.

³³ Kilenc hónappal az alkalmazás megkezdése előtt.

³⁴ Az e rendelet hatálybalépését követő nap.